

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Oligopolní konkurence a protikartelová politika v ČR
a EU**

Bc. Michaela Kučerová

© 2014/2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Michaela Kučerová

Provoz a ekonomika

Název práce

Oligopolní konkurence a protikartelová politika v ČR a EU

Název anglicky

Oligopolistic competition and antitrust policy in the Czech Republic and EU

Cíle práce

Cílem diplomové práce je ucelený výklad fungování antimonopolní politiky, s větším zaměřením na kartel a protikartelovou politiku v ČR a EU. Hlavním cílem je analýza způsobu boje proti nekalému soutěžení v ČR a EU podložená několika nedávnými příklady z praxe.

Metodika

Hlavním zdrojem podkladových údajů pro tvorbu úvodní části věnované zejména teorii oligopolů a teorii hospodářské soutěže, konkrétněji pak teorii kartelů, bude doporučená odborná literatura. Pro následující výklad historie a především současné situace dané problematiky, která bude doplněna ukázkami a rozbořem některých nedávných příkladů z praxe, budou využity zejména elektronické databáze Evropské unie, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, Eurostatu a jiné. V práci bude dále hodnocen vývoj několika proměnných a údaje budou zpracovány do tabulkové a grafické podoby.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

kartel, oligopol, antimonopolní politika, soutěž, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

---

Doporučené zdroje informací

BURIANOVÁ, J. a kol. Vybrané kapitoly z teorie firmy. Praha: PEF ČZU, 2012. 978-80-213-2268-4.

HOLMAN, Robert. Mikroekonomie: Středně pokročilý kurz. 2. aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-862-0.

MOTTA, Massimo. Competition Policy: Theory and Practice. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. ISBN 0-521-01691-6.

SAMUELSON, Paul A. a William D. NORDHAUS. Ekonomie. 18. vydání. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-80205-0590-3.

ŽÁK, Milan. Hospodářská politika. Praha: VŠEM, 2006. ISBN 80-86730-04-2.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

doc. PhDr. Ing. Karel Šrédli, CSc.

Elektronicky schváleno dne 3. 9. 2014

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Oligopolní konkurence a protikartelová politika v ČR a EU" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 27.03.2015 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu této práce panu doc. PhDr. Ing. Karlu Šředlovi, CSc. za odborné vedení, cenné připomínky a rady během přípravy diplomové práce.

Oligopolní konkurence a protikartelová politika v ČR a EU

Oligopolistic competition and antitrust policy in the Czech Republic and EU

Souhrn

Diplomová práce se zabývá problematikou protikartelové politiky v ČR a EU. Úvodní část práce je věnována teorii oligopolu, pro který je kartel typický, a dále teorii zakázaných dohod, přičemž stručně popisuje i jiné formy nesoutěžního jednání. Autorka se dále zabývá vývojem a současnou podobou soutěžního práva v ČR a EU a následně analyzuje způsob uplatňování soutěžní politiky se zaměřením na zakázané dohody. Značná část je věnována jednomu z nejdůležitějších nástrojů soutěžních orgánů, tzv. leniency programu. V závěru práce autorka stručně uvádí specifika soutěžního práva v zemědělském sektoru. Jednotlivé části práce jsou doprovázeny příklady z praxe a statistikami z oblasti kartelových dohod.

Summary

The work deals with the antitrust policy in Czech Republic and European Union. First part of the work describes the theory of oligopoly which is the form typical for cartels and continues with the description of the theory of cartel's agreement. The author also deals with the evaluation and the temporary form of Competition law in Czech Republic and EU and then analyzes the application of Competition policy focusing on cartel's agreement. A significant part of the work deals with the important instrument of the Competition policy – leniency program. In the end author concisely describes specifics of the Competition law in the agriculture sector. The whole work is provided by the practical examples and the statistics regarding the cartel agreements.

Klíčová slova: Protikartelová politika, kartel, leniency program, ochrana hospodářské soutěže, Evropská komise, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, oligopol

Keywords: Antitrust, cartel, leniency program, protection of competition, European Commission, Office for the Protection of Competition, oligopoly

Obsah:

1. ÚVOD.....	10
2. CÍL A METODIKA PRÁCE.....	12
2.1. CÍL PRÁCE	12
2.2. METODIKA PRÁCE	12
3. OLIGOPOL A OLIGOPOLNÍ KONKURENCE Z HLEDISKA EKONOMICKÉ TEORIE	13
3.1. NEKOOPERATIVNÍ OLIGOPOL.....	15
3.2. KOOPERATIVNÍ (SMLUVNÍ) OLIGOPOL	17
4. OCHRANA HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE A SOUTĚŽNÍ PRÁVO V ČR A EU	21
4.1. VÝVOJ OCHRANY HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE V EVROPĚ.....	21
4.2. VÝVOJ OCHRANY HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE ČR.....	22
4.3. ZPŮSOB UPLATŇOVÁNÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA V ČR A EU.....	23
5. ZNEUŽITÍ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	26
5.1. DOHODY NARUŠUJÍCÍ HOSPODÁŘSKOU SOUTĚŽ.....	26
5.1.1. Cenový kartel	27
5.1.2. Množstevní kartel, dohody o rozdělení trhu	29
5.1.3. Další druhy kartelů.....	29
5.1.4. Bid rigging	29
5.2. ZNEUŽITÍ DOMINANTNÍHO POSTAVENÍ SOUTĚŽITELŮ	30
5.3. NĚKTERÁ SPOJOVÁNÍ SOUTĚŽITELŮ (FÚZE).....	32
6. UPLATŇOVÁNÍ PROTIKARTELOVÉ POLITIKY V ČR A EU	33
6.1. INSTITUCIONÁLNÍ OCHRANA V ČR A EU	33
6.1.1. Evropská komise.....	33
6.1.2. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	34
6.1.3. Spolupráce institucí činných v oblasti hospodářské soutěže	36
6.2. PROCES UPLATŇOVÁNÍ PROTIKARTELOVÉ POLITIKY	41
6.2.1. Podněty	41
6.2.2. Zahájení řízení a šetření	45
6.2.3. Sankcionování kartelu v ČR a EU	48
6.2.4. Vyjmutí dohody ze zákazu dohod	55
6.2.5. Odvolání proti rozhodnutí Úřadu a Komise	57

7.	LENIENCY PROGRAM JAKO NÁSTROJ V BOJI PROTI KARTELŮM	58
7.1.	HISTORIE LENIENCY PROGRAMU V ČR A EU	58
7.2.	PRÁVNÍ ÚPRAVA LENIENCY PROGRAMU V ČR A EU.....	59
7.3.	LENIENCY PROGRAM V PRAXI ČR A EU	61
7.4.	VYBRANÉ PŘÍPADY UPLATNĚNÍ LENIENCY PROGRAMU ŘÍZENÉ EK	62
7.5.	VYBRANÉ PŘÍPADY UPLATNĚNÍ LENIENCY PROGRAMU ŘÍZENÉ ÚOHS.....	65
8.	UPLATŇOVÁNÍ PROTIKARTELOVÉ POLITIKY V ZEMĚDĚLSKÉM SEKTORU	69
8.1.	NĚKTERÉ PŘÍPADY Z OBLASTI ZEMĚDĚLSTVÍ ŘÍZENÉ EK.....	69
8.2.	PŘÍPAD Z OBLASTI ZEMĚDĚLSTVÍ ŘÍZENÝ ÚOHS	71
9.	ZÁVĚR.....	73
10.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	76
11.	SEZNAM GRAFŮ, OBRÁZKŮ A TABULEK.....	82
12.	SEZNAM ZKRATEK	83
13.	SEZNAM PŘÍLOH.....	84

1. Úvod

Diplomová práce se zabývá fungováním soutěžní politiky se zaměřením na odhalování a trestání kartelů v České republice a Evropské Unii. Cílem je zmapovat fungování protikartelové politiky, která se v České republice během posledních dvaceti let stihla vyvinout v efektivně fungující a propracovaný systém k obraně proti nesoutěžnímu jednání.

Zdravá hospodářská soutěž je základním kamenem efektivně fungujícího trhu a zabezpečuje využívání jeho potenciálu. Konkurenční vztahy panující mezi soutěžiteli přispívají ku prospěchu spotřebitelů a samotného trhu. V praxi se však mezi podniky setkáváme kromě konkurenčních vztahů i se vztahy kooperativními, kdy soutěžitelé ve svůj prospěch kooperují své strategie a porušují tak principy efektivně fungujícího trhu. Práce se v úvodu kromě teorie oligopolů, pro které je kooperativní jednání typické, zaměřuje na popis jednotlivých kooperativních praktik. Přesahuje-li kooperativní jednání meze zákona, hovoříme o uzavírání tzv. kartelových dohod. Těm se snaží orgány pro ochranu hospodářské soutěže předcházet, odhalovat je a adekvátním způsobem trestat. K těmto účelům jim slouží právní platforma, která vymezuje hranice nesoutěžního jednání a určuje pravomoci soutěžních orgánů v boji proti nesoutěžním praktikám.

Soutěžní politika je velmi důležitým prostředkem pro dosahování cílů Evropské unie a proto je jí i věnována patřičná pozornost. Vývoji soutěžní politiky v České republice a Evropské unii se věnuje kapitola 4. Zatímco co se v Evropě, jakožto v integračním celku, začala ochrana hospodářské soutěže vyvíjet už v 60 letech, v ČR můžeme počátky uplatňování soutěžní politiky reálně sledovat až od roku 1989, kdy byl přijat první zákon na ochranu soutěže. Od té doby se postupy při uplatňování protikartelové politiky několikrát změnily a na základě praxe soutěžních úřadů států EU a jejich intenzivní spolupráce jsou neustále zefektivňovány. Práce kromě stručného popisu vývoje soutěžního práva v ČR a EU popisuje i jeho současnou podobu. Dále se zaměřuje na rozhodovací pravomoci evropských soutěžních orgánů a způsob jejich komunikace, koordinace postupů a vzájemné spolupráce, která je zejména nutná při řešení případů nadnárodního charakteru. Jejich komunikační základna slouží i k výměně informací a zkušeností plynoucích z jejich praxe.

Oblast zájmu dále spadá na analýzu procesů uplatňování protikartelové politiky od získávání podnětů o zakázaných dohodách, přes jejich vyšetřování, po rozhodovací praxi soutěžních orgánů. Samostatná kapitola je pak věnována tzv. leniency programu, který se po zavedení ukázal být velmi účinným nástrojem protikartelové politiky. Tento program je používán v téměř všech zemích EU a pro soutěžní orgány představuje pomocníka při odhalování a samotném řízení případů zakázaných dohod. Poslední kapitola práce je zaměřena na specifika protikartelové politiky v zemědělském sektoru. Jednotlivé části práce jsou doplněny zpracovanými statistikami a ukázkami příkladů z praxe, které dobře mapují efektivitu soutěžního práva a výkonu soutěžních orgánů.

Téma kartelových dohod a protikartelové politiky shledávám jako velmi zajímavé. Tento fakt a také možnost prohloubit si znalosti o této ekonomicko-politické oblasti mě přiměli k výběru tohoto tématu pro psaní diplomové práce.

2. Cíl a metodika práce

2.1. Cíl práce

Hlavním cílem této práce je analýza fungování protikartelové politiky a jejích nástrojů v České republice a Evropské Unii. Jedním z dílčích cílů je pak i popis teoretických východisek fungování kartelu a oligopolu, pro který je kartel typický.

Část práce je věnována historickému vývoji protikartelové politiky v souvislosti s její současnou podobou. Dále je předmětem práce právní úprava a způsob uplatňování pravidel ochrany hospodářské soutěže v rámci členských států EU. Důraz je kladen i na způsob komunikace a spolupráce mezi soutěžními orgány států EU při řešení případů zakázaných dohod nadnárodní povahy a na koordinaci soutěžních politik v rámci EU. Práce se dále zaměřuje na způsoby odhalování kartelů a nástroje užívané v boji proti nim, přičemž velkou pozornost věnuje leniency programu. V závěru je zhodnocena protikartelová politika ČR a EU a postupy soutěžních úřadů při odhalování a řešení kartelů

2.2. Metodika práce

Teoretická část práce, zabývající se popisem oligopolu a kartelových dohod, vychází především z knižních zdrojů ekonomického charakteru. Praktická část je pak rozdělena do několika kapitol, které se postupně věnují vývoji soutěžního práva, vymezení institucionálního zastřešení protikartelové politiky EU, postupům při uplatňování protikartelové politiky členskými státy EU a Evropské komise a krátce i charakteristikám protikartelové politiky v zemědělském sektoru. Jednotlivé kapitoly jsou provázeny grafy a tabulkami poskytujícími informace o dosavadní praxi Evropské komise a Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a o vývoji některých proměnných v čase. Podklady pro jejich zpracování byly čerpány zejména z databází případů Evropské Komise a Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a dále pak z jeho výročních zpráv. Některé postupy soutěžních orgánů, zejména postupy v oblasti stanovování sankcí a uplatňování leniency programu, jsou popsány na konkrétních případech z praxe. Na základě všech těchto dostupných údajů je porovnávána a zhodnocena dosavadní praxe a postupy Evropské komise a Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

3. *Oligopol a oligopolní konkurence z hlediska ekonomické teorie*

Často se v praxi setkáváme s trhem, na kterém působí podstatně menší množství konkurentů, než jak je tomu v monopolistické konkurenci, přičemž každý z těchto konkurentů má nezanedbatelný vliv na tvorbu ceny – podnik v takovéto konkurenční pozici nazýváme oligopol. [11] Oligopol je vedle monopolistické konkurence a monopolu druhem nedokonalé konkurence, která se vyznačuje tím, že jednotliví prodávající mají nad cenami svých výstupů určitý stupeň kontroly. [9]

Oligopolní trh je charakteristický následujícími znaky:

– Relativně málo firem v daném odvětví

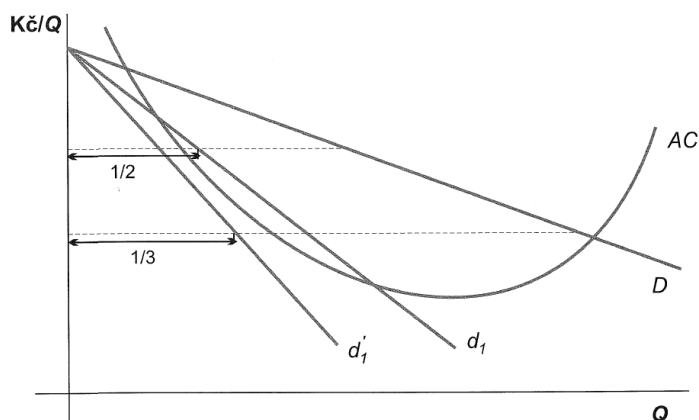
Skupina oligopolních podniků obvykle ovládá převážnou většinu daného trhu a činnost každého z nich ovlivňuje chování a volbu strategií ostatních podniků. [5] V případě existence pouze dvou firem v daném odvětví nazýváme tento oligopol duopolem. [10]

– Bariéry vstupu do odvětví

V zájmu podniků samozřejmě není vstup nových konkurentů do jejich odvětví. Oligopolní podniky jsou natolik ekonomicky silné, aby rozšiřování konkurence zabránily. Je-li to nutné, mohou firmy použít tzv. metodu limitní ceny, kdy v krátkém období sníží cenu pod hranici dosažení zisku, tedy pod hranici nákladů. Pokud nevydrží nově vstupující podnik alespoň za tak nízké průměrné náklady, jako podniky stávající, nemá šanci v konkurenčním boji obstát. Ačkoliv stávající podniky dočasně nedosahují zisku, z dlouhodobého hlediska se jim tento zisk vrátí v podobě neexistence dalšího konkurenta. Kromě ekonomické síly stávajících podniků mohou nově vstupující podniky narazit i na další překážky, např. právní restrikce, investiční náročnost, apod. Kdyby se přece jen podařilo některým novým firmám tyto bariéry překonat a na trhu by zůstaly, mohlo by v závislosti na jejich počtu dojít k zániku oligopolní tržní struktury. Z tohoto důvodu je vztah mezi velikostí trhu a počtem firem na něm působících velmi důležitý. Pokud by totiž byl trh z hlediska velikosti firem velký, vstoupilo by na něj více firem a zanikla by jeho oligopolní struktura.

Vztah mezi velikostí trhu a velikostí firmy lze znázornit pomocí následujícího grafu:

Graf 1: Velikost trhu jako bariéra vstupu do odvětví

Zdroj: Soukupová a spol. Mikroekonomie, 2008, str. 330

Uvažujme dvě firmy působící na trhu, vyrábějící homogenní produkt, které se dělí o poptávku D a individuální poptávka každé z nich je představována polovinou celkové poptávky, tedy poptávkou d_1 . Cena obou firem by na takovém trhu byla vyšší, než průměrné náklady a obě firmy by tak realizovaly zisk. Kdyby však na tomto trhu působily tři stejně velké firmy vyrábějící homogenní produkt, jejich individuální poptávky by představovaly třetinu celkové tržní poptávky, tedy d'_1 . V takovém případě by průměrné náklady každé z firem přesahovaly cenu. Poptávka D dává tedy prostor pro existenci pouze dvou firem. [10]

– Charakter vyráběného produktu

Na základě charakteru vyráběného produktu lze rozdělit oligopol na homogenní a heterogenní. Vyrábí-li oligopolní podniky stejné zboží, pak hovoříme o oligopolu homogenním. Typickým příkladem je ropa, nebo zemědělské výrobky, jako pšenice, banány, apod. Naopak heterogenní oligopoly nabízejí zboží diferenciované. Ačkoliv hovoříme o diferenciovaném zboží, v případě heterogenního oligopolu se jedná spíše o nepodstatné rozdíly a tyto produkty představují blízké substituty. Příkladem může být průmysl pracích prášků, či kosmetický průmysl. Pro nerozdílnost produktů je zejména

u homogenního oligopolu velmi silná vzájemná závislost firem, protože jakákoliv sebemenší změna ceny ovlivní všechny ostatní firmy. [9]

V tržní ekonomice je naprosto přirozené a žádoucí, aby mezi sebou firmy soutěžily a aby se každý ze soutěžitelů (rozumíme tím účastníka hospodářské soutěže) snažil zlepšovat svou pozici na trhu. Je tedy důležité udržovat trh zdravě konkurenční. Snahou soutěžitelů v rámci hospodářské soutěže je volit takovou strategii, díky které dosáhnou určitých výhod před konkurencí. Někteří účastníci hospodářské soutěže volí i takové strategie, které jsou v rozporu s normami a zákony, které hospodářskou soutěž upravují. Takové jednání nazýváme zneužíváním hospodářské soutěže, přičemž častým typem tohoto protiprávního jednání bývá právě kartel. Na základě těchto dvou odlišných způsobů jednání lze rozlišit oligopoly na kooperativní a nekooperativní.

3.1. Nekooperativní oligopol

Nekooperativní oligopol je právě takový případ oligopolu, kdy společnosti spolu nespolupracují a jednají pouze ve vlastním zájmu. Ekonomická teorie rozlišuje hned několik možných modelů nekooperativního oligopolu, avšak pro účely této práce postačí stručně si vysvětlit pouze nejzákladnější.

V rámci jednotlivých strategií nás budou zajímat vždy dvě proměnné – cena, za kterou bude firma prodávat a množství, které bude vyrábět. Pro zjednodušení jsou jednotlivé modely popsány na příkladu duopolu. [10]

Cournotův duopol

V roce 1838 zveřejnil francouzský matematik Augustin Cournot ve své knize „Researches into the Mathematical Principles of the Theory of Wealth“ model oligopolu známý v současnosti pod názvem Cournotův duopol. [2] Princip modelu spočívá v tom, že firma při rozhodování o množství produkce vychází z množství produkce svého konkurenta, přičemž jeho produkci považuje za konstantní. Jinými slovy se firma domnívá, že konkurent nebude na jeho změnu výstupu reagovat změnou svého výstupu. [9]

Předpoklady Cournotova modelu jsou následující:

- Pouze 2 firmy v odvětví, vyrábějící homogenní produkt (duopol),
- mezní náklady výroby jsou konstantní,

– firmy znají tržní poptávku. [5]

V Holmanově Ekonomii 2 je rozhodování na základě předpokládaných výstupů konkurenta popsáno na příkladu dodavatelů minerálek, který lze shrnout do následujících 4 kroků procesu přizpůsobování ceny:

1. Předpokládáme trh s minerální vodou, která rozbíjí jako jediná na trhu ledvinové kameny. Pro zjednodušení dále předpokládáme nulové těžební náklady. Na trhu je zpočátku pouze firma A, jejíž lineární poptávka má tvar $P=60-0,6*Q$, kde P je cena a Q je množství produkce. Dle ekonomické teorie dosahuje firma zisku v momentě, kdy $P=Q$, v tomto případě tedy společnost pro maximalizaci zisku produkuje 50 tis. l vody.

2. Na trh vstupuje společnost B, která svou produkci upraví dle současné produkce konkurenční společnosti A. Poptávka tedy bude mít tvar $P=60-0,6*(50+Q)$ a společnost B začne produkovat 25 tis. l, což odpovídá kritériu pro maximalizaci zisku $P=Q$.

3. Poté, co firma A zaregistruje vstup firmy B na trh a zjistí, že prodává 25 tis. l vody, přizpůsobí tomuto množství svůj prodej a její funkce bude mít tvar $P=60-0,6*(25+Q)$ a její optimální produkce pro maximalizaci zisku klesne z původních 50 tis. l na 37,5 tis. l.

4. Tento cyklus se ještě několikrát zopakuje a prodávané množství obou firem nakonec konverguje k 33,3 tis. l vody. V tomto okamžiku už žádná z firem nebude mít důvod k dalšímu snižování produkce a poptávková funkce obou firem bude mít tvar $P=60-0,6*(33,3+Q)$. Na trh bude tedy dodáváno celkem 66,6 tis. l vody, což je více než v případě původního monopolu a voda bude dodávána za nižší cenu než původně a to za 20 Kč/l. Obě firmy přitom budou dosahovat zisku 666 tis. Kč.

Bertrandův Oligopol

Bertrand reagoval na Cournotův model oligopolu a položil si otázku: Proč by měla firma reagovat v závislosti na množství produkce svého konkurenta? Dle Bertranda vychází oligopolní firma při stanovování svých cen z cen konkurenční firmy. Přizpůsobování ceny konkurenční formě probíhá podobně jako přizpůsobování množství produkce v Cournotově modelu, nicméně vede k úplně jinému výsledku. Vezmeme-li v úvahu příklad minerálních vod, bude firma B po vstupu na trh předpokládat, že firma A bude stále prodávat za 30Kč/l a sníží cenu o několik korun. Tím však získá celý trh,

protože všichni budou nakupovat za nižší cenu. Stejně pak bude reagovat i firma A, která stanoví cenu ještě nižší než firma B a získá zpět celý trh. Takhle to pokračuje až do bodu, kdy obě firmy prodávají 50tis. l za téměř nulovou cenu (tato cena je rovna jednotkovým nákladům) a nerealizují téměř žádný zisk. Výsledkem je tedy zcela jiná rovnováha než u Cournotova modelu. [4]

Stackelbergův model

Stackelbergův model je pojmenován po prvním ekonomovi, který se zabýval tzv. strategií sekvenční hry. Tato strategie je v praxi uplatňována na trhu oligopolu s dominantní firmou. Jedná se o model, který vychází ze stejných předpokladů jako Cournotův model, nicméně na rozdíl od něj předpokládá reakci firmy B na změnu výstupu firmy A. Podaří-li se firmě A zjistit, jak bude firma B na změnu reagovat, může s využitím reakční křivky dosahovat lepšího tržního postavení a vyšších zisků. [9]

3.2. Kooperativní (smluvní) oligopol

Pro oligopolní podniky je obvykle výhodnější kooperativní oligopol. Soutěžitelé v tomto případě mezi sebou nadále nesoutěží, nýbrž kooperují v otázkách uplatňování svých strategií, obvykle v otázkách stanovení cen či rozdělení trhů a stanovení výše prodeje. Vznikají tak mezi nimi zakázané dohody, které narušují hospodářskou soutěž, trh a poškozují spotřebitele. Tyto dohody nazýváme kartelovými dohodami.

Cílem kartelových dohod není maximalizace zisku jednotlivých členů kartelu, ale maximalizace zisku kartelu jako celku. [9] V případě, že zakázanou dohodu uzavřou všechny firmy v odvětví, působí tento kartel v zásadě jako monopol. Zisk kartelu lze vyjádřit následujícím způsobem:

$$\max. \pi(Q) = \max. \{P \cdot Q - (TC_1(q_1) + TC_2(q_2) + \dots + TC_n(q_n))\}$$

$q_1, q_2, \dots, q_n \dots \dots \dots$ produkce n firem v kartelu

$Q \dots \dots \dots$ množství produkce celého kartelu

Pro podmínku realizace zisku platí:

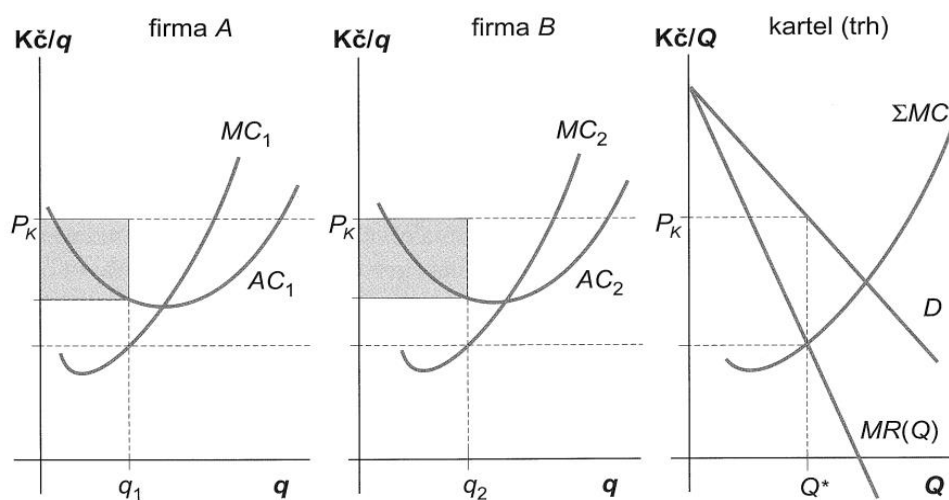
$$\frac{\delta \pi}{\delta q_1} = MR(Q) - MC_i(q_i) = 0$$

neboli

$$MR(Q) = MC_i(q_i)$$

K maximalizaci zisku kartelu tedy dojde tehdy, kdy se přírůstek společného celkového příjmu kartelu MR bude rovnat přírůstku celkových nákladů každé členské firmy kartelu $MC_i(q_i)$. Tuto rovnováhu lze znázornit pomocí grafu 2, v rámci kterého předpokládáme dvě oligopolní firmy.

Graf 2: Optimální výstup kartelu

Zdroj: Soukupová a spol. Mikroekonomie, 2008, str. 333

Účastníci kartelu firma A a firma B vyrábějí před uzavřením dohody množství q_1 a q_2 za cenu P_K . Po uzavření dohody budou za účelem maximalizace zisku vyrábět takové množství Q^* , při němž se společný mezní příjem $MR(Q)$ bude rovnat společným mezním nákladům ΣMC . [9]

Věznovo dilema

Z hlediska dosažení zisku jsou kartelové dohody pro oligopolní podniky výhodné. Může však nastat i situace, kdy za účelem dosažení mimořádného zisku, případně za účelem získání postavení monopolisty, některý z účastníků dohodu nedodrží. Pro porušení dohody se může rozhodnout kterýkoliv z účastníků, což činí kartel velmi

nestabilním. Takovou situaci, tedy situaci, kdy se oligopolista rozhoduje o dodržení či nedodržení kartelové dohody, popisuje ekonomická teorie pomocí tzv. věžňova dilematu.

Model věžňovo dilema lze aplikovat na příkladu Holmanových firem A a B. Uvažujme, že společnosti A a B mezi sebou uzavřou kartelovou dohodu o výši prodávaného množství a domluví se, že každá z nich bude prodávat 25 tis. l vody za 30 Kč/l. Takový prodej každé z firem bude při nulových nákladech, které pro jednoduchost příkladu uvažujeme, přinášet zisk 750 000 Kč. Pokud by ale jedna z firem, například firma A, dohodu nedodržela a začala prodávat 37,5 tis. l za cenu 22,5 Kč/l viz krok č. 3 u Cournotova modelu, dosahovala by zisku 843 750 Kč, což by bylo o 93 750 Kč - více než za předpokladu, že by kartelovou dohodu dodržela. Zisk společnosti B by klesl na 526 500 Kč (22,5 Kč x 25 tis. l). Taková situace by sice byla pro společnost A výhodná, ale není jediná, která může nastat.

Stejnětak jak uvažuje společnost A o nedodržení kartelové dohody, může uvažovat v rámci maximalizace svého zisku i společnost B. Pokud by se však obě společnosti rozhodly pro porušení dohody, následovala by série přizpůsobování prodávaného množství dle Cournotova modelu a ve finále by každá ze společností dosahovala zisku 666 tis. Kč, což je méně, než za předpokladu dodržování kartelové dohody. Všechny čtyři možné situace jsou shrnuty tabulkou 1.

Tabulka 1: Věžňovo dilema

Rozhodnutí společnosti A

	Dohodu nedodrží	Dohodu dodrží
Rozhodnutí společnosti B Dohodu nedodrží	Zisk A = 750 000 Kč Zisk B = 750 000 Kč	Zisk A = 562 500Kč Zisk B = 843 750 Kč
Dohodu dodrží	Zisk A = 843 750 Kč Zisk B = 562 500 Kč	Zisk A = 666 000 Kč Zisk B = 666 000 Kč

Zdroj: Holman R, Mikroekonomie, 2007, str. 347

Každá ze společností se tedy může rozhodnout buď pro dodržení, nebo nedodržení kartelové dohody. Pokud jedna z nich dohodu poruší, mohou tedy nastat dvě situace:

a) druhý účastník dohodu neporuší a společnosti porušující dohodu případně vyšší zisk, než kdyby dohodu neporušil,

b) druhý účastník dohodu také poruší a oba budou dosahovat zisku nižšího, než v případě dodržení kartelové dohody.

V případě, že si účastníci kartelu nejsou jisti, že ten druhý dohodu dodrží, je dle amerického matematika J. F. Nashe, který se zabýval teorií her, pro účastníky kartelu lepší, když dohodu poruší a použijí dominantní strategii. Dojde-li pak k tomuto porušení na obou stranách, ocitnou se účastníci v situaci znázorněné v pravém dolním rohu tabulky 1, tedy v Nashově rovnováze. [4]

4. Ochrana hospodářské soutěže a soutěžní právo v ČR a EU

Ochrana hospodářské soutěže (OHS), kam spadá i boj proti zakázaným dohodám, je součástí hospodářské politiky každého státu. Jedná se o záměrnou činnost státu, jejímž cílem je odhalování zakázaných protisoutěžních praktik, které narušují efektivní fungování trhu a poškozují spotřebitele. [12] OHS přispívá ke zvyšování konkurenceschopnosti, k optimální alokaci zdrojů, k inovativnímu jednání firem a k jejich schopnosti flexibilně reagovat na měnící se okolí. [6]

OHS je i jedním z hlavních cílů Evropské unie. Evropská soutěžní politika přispívá k efektivně fungujícímu integrovanému trhu. Ačkoliv o OHS, tak jak ji známe teď, lze v ČR mluvit až po roce 1991, v Evropě lze datovat první kroky vedoucí k současné podobě OHS už v šedesátých letech minulého století.

4.1. Vývoj ochrany hospodářské soutěže v Evropě

Kořeny evropského soutěžního práva lze sledovat již v roce 1923, kdy byl v Německu přijat první zákon na ochranu hospodářské soutěže. Tím se v té době inspirovalo i několik dalších evropských států. Po druhé světové válce se však vlády zaměřovaly spíše na obnovu ekonomik a ochrana trhu před nesoutěžními praktikami šla stranou. [3]

Potřeba regulace hospodářské soutěže pak vznikla zejména v době uskutečňování myšlenky jednotného trhu. Hlubší integrace je totiž doprovázena vysokou mírou konkurence a dochází při ní ke konsolidaci v rámci odvětví a spojování firem, které pak mohou být v pokušení zapojit se do protikonkurenčních praktik. [1] Vzhledem k tomu, že takové jednání firem může vést ke stagnaci odvětví, začaly vznikat první kroky k udržení konkurenčního trhu v Evropě a ochrana hospodářské soutěže se tak postupně stala hlavním prostředkem k dosahování cílů EU. Nesoutěžní jednání bylo spolu se stanovením příslušných pravomocí vymezeno již v článku 64 Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli z roku 1951. Tato stanovení se však vztahovala pouze na ocelářský a uhelný průmysl. [91] Skutečně významným milníkem byla Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství, která vstoupila v platnost v roce 1958. Tato smlouva položila základy současného evropského soutěžního práva a obsahovala články 85 a 86, které byly zachovány v téměř nezměněné podobě a které v současnosti

známe jako články 101 a 102 Smlouvy. [90, 92] Postup při aplikaci soutěžního práva, který se opírá právě o zmíněné dva články Smlouvy, zaznamenal od padesátých let minulého století velký vývoj. Rozšiřování EU, prohlubování evropské integrace a dlouholetá praxe Evropské komise a evropských soutěžních orgánů a jejich vzájemná spolupráce a komunikace mezi nimi, přispěly k současné podobě uplatňování soutěžní politiky.

4.2. Vývoj ochrany hospodářské soutěže ČR

První snahy o ochranu hospodářské soutěže jsou známy již v roce 1870. Na základě tehdejšího koaličního zákona neměly úmluvy živnostníků, uzavřené s cílem zvýšit ceny zboží v neprospěch zákazníků, právní účinnost. [78] Následovalo přijetí několika dalších zákonů, které problematiku hospodářských soutěží upravovaly, nicméně pro současnou podobu OHS nebyly nijak významné. Klíčovým milníkem bylo až přijetí zákona č. 63/1991 sbírky o hospodářské soutěži, který byl dále novelizován v letech 1992 a 1993. Tento zákon byl prvním krokem k současné podobě ochrany hospodářské soutěže v ČR.

Do té doby státními podniky silně zmonopolizovaná ekonomika se po revoluci začala přetvářet v tržní ekonomiku, kde se konečně začala uskutečňovat reálná soutěž. Vzhledem k nedostatku vlastních zkušeností vycházeli tehdejší zákonodárci při sestavování zákona z právní úpravy provedené Smlouvou ES a z právních úprav a zkušeností jiných zemí, ve kterých fungovala tržní ekonomika podstatně déle. I přes zmíněné novelizace se s vývojem hospodářské soutěže ukázal být tento zákon nedostačující a v roce 2001 byl zrušen a nahrazen zákonem č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže. [7] Ten byl ještě několikrát novelizován před tím, než získal současnou podobu. ZOHS oproti tomu předchozímu, který užíval pouze pojmu kartelové dohody, rozdělil tyto dohody na horizontální a vertikální a blíže je specifikoval. Nově mohli soutěžitelé zažádat o výjimku z tohoto zákona, nebo si mohli zažádat o posouzení, zda daná dohoda podléhá zákonu či nikoliv.

K dalším důležitým změnám došlo v roce 2004 vstupem České republiky do EU. Veškerá nařízení vydaná Komisí, nebo Radou, jsou právně závazná pro všechny členské státy EU. Vedle českého práva tak začaly v ČR platit i komunitární právní předpisy EU. Více o uplatňování komunitárního práva v kapitole 4.3. [78]

Kromě toho došlo v té době v českém soutěžním právu například k těmto změnám:

- Novelou zákona č. 340/2004 Sb. byla zvýšena hranice de minimis pro posuzování dohod mezi soutěžiteli se zanedbatelným vlivem na trh a to z 5% na 10% u kartelových dohod (více o dohodách de minimis v kapitole 6.2.4).
- Byl nahrazen dosavadní systém udělování individuálních výjimek Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. Ten byl nahrazen systémem udělování výjimek na základě obecně závazných právních předpisů.
- ÚOHS se zapojil do tzv. Evropské soutěžní sítě, v rámci které spolu spolupracují soutěžní úřady členských států EU a která je z hlediska současné hospodářské politiky velmi důležitá, viz kapitola 6.1.3. [17]

Následovalo několik dalších novel. Za zmínku stojí novelizace z roku 2012, která mimo jiné rozšířila působnost ÚOHS i na orgány územní samosprávy a zájmové samosprávy, dále upravila výši sankcí a v neposlední řadě byl do zákona zakotven tzv. leniency program, který byl do té doby pouhým oznámením ÚOHS. [78]

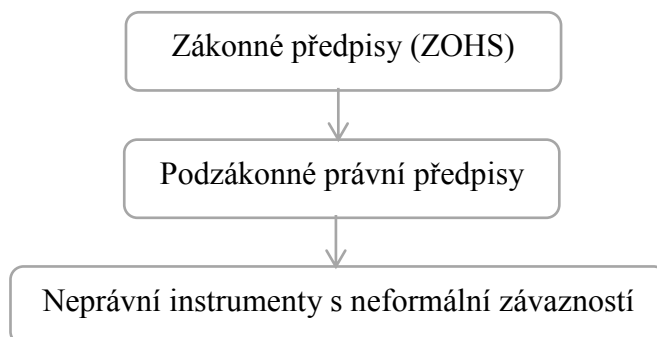
4.3. Způsob uplatňování soutěžního práva v ČR a EU

Ještě před samotným popisem způsobu uplatňování soutěžního práva je třeba soutěžní právo charakterizovat. K tomu dobře poslouží Obchodní zákoník ČR, který říká, že soutěžitelé „*mají právo svobodně rozvíjet svou činnost v zájmu dosažení hospodářského prospěchu a sdružovat se k výkonu této činnosti, jsou však povinni přitom dbát právně závazných pravidel hospodářské soutěže a nesmějí účast v soutěži zneužívat.*“ [§41 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku]

Zneužitím účasti v soutěži se podle §42 Obchodního zákoníku rozumí jednak nekalá soutěž a jednak nedovolené omezování hospodářské soutěže. [96] Nekalá soutěž není předmětem této práce. Omezování hospodářské soutěže dále charakterizuje Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Vedle tohoto zákona existuje několik podzákoných předpisů neboli vyhlášek o výjimkách ze zákazu dohod a několik neprávních instrumentů, kterým byl například leniency program do té doby, než byl ukotven v zákoně. [7]

Struktura právních předpisů v ČR tedy vypadá následovně:

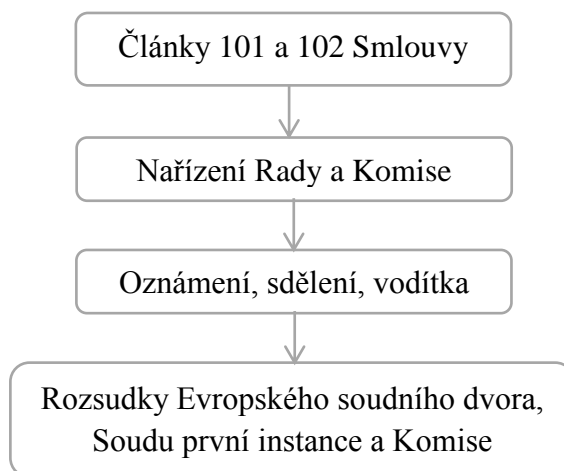
Obrázek 1: Struktura soutěžního práva České republiky

Zdroj: Raus, Neruda, Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU, 2005, str. 38

ZOHS spolu s předpisy a neprávními instrumenty vychází z komunitárního práva EU. Komunitární právo slouží jako právní rámec pro vymezení a pro ochranu hospodářské soutěže v EU je dáno hierarchickým systémem právních norem zobrazeným na obrázku 2.

Obrázek 2: Struktura komunitárního soutěžního práva

Zdroj: Raus, Neruda, Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU, 2005, str. 25

Základem jsou bezpochyby články 101 a 102 Smlouvy, které vymezují zákaz uzavírání dohod narušujících hospodářskou soutěž a zákaz zneužití dominantního postavení. Nařízení Rady a Komise jsou právní přepisy, závazné pro soutěžní orgány členských států EU, tedy i pro ÚOHS. Nejvýznamnějším nařízením je nařízení Rady č.1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže. Toto nařízení stanovuje podrobná pravidla a postup aplikace zákazů stanovených v člancích 101 a 102 Smlouvy. Kromě

nařízení vydává Komise právně nezávazné obecné instrukce, označované jako oznámení, sdělení či vodítka. Jejich prostřednictvím vyjadřuje svůj postoj a přístup k problémům a otázkám aplikace soutěžního práva, přičemž je může kdykoliv odvolat. Čtvrtým prvkem v hierarchii komunitárního práva jsou rozhodnutí Evropského soudního dvora a Soudu první instance, které na základě odvolání proti rozsudku Komise rozhodují o tom, zda Komise postupovala správně dle pravidel řádného procesu a zda je rozsudek adekvátní. [7]

5. Zneužití hospodářské soutěže

Vymezení zneužití hospodářské soutěže tak, jak jej vymezuje ZOHS se shoduje s tím, jak je toto chování vymezeno EK a jak jej vymezují jednotlivé členské státy EU. Toto protisoutěžní jednání může mít následující podoby:

- Dohody narušující hospodářskou soutěž,
- zneužití dominantního postavení soutěžitelů,
- některá spojení soutěžitelů. [93]

5.1. Dohody narušující hospodářskou soutěž

Dohody narušující hospodářskou soutěž neboli kartelové dohody, jsou jedním z nejhorších možných způsobů protisoutěžního jednání se zásadním dopadem na trh a spotřebitele. Spolu se zneužíváním dominance představují největší problém v oblasti hospodářské politiky. Z celkového počtu obdržených podnětů o existenci v roce 2013 zaregistroval Úřad 37% případů kartelových dohod. Případů zneužití dominance pak dokonce 38%. [77] Kartelové dohody, kromě negativního vlivu na spotřebitele, mají i negativní dopad na odvětví ekonomiky, kterého se týkají, a zejména pak na konkurenční prostředí, v rámci kterého je konkurenční boj z důvodu existence dohod minimalizován. Klesá tak konkurenceschopnost podniků a postupně i podněty ke zlepšování výrobních procesů a k inovacím. Proto EK i ÚOHS považují boj proti kartelovým dohodám za jednu ze svých největších priorit.

Zakázané dohody mezi soutěžiteli jsou vymezeny článkem 101 Smlouvy a stejně tak jsou i ukotveny v ZOHS. Ten rozděluje tyto dohody na horizontální, což jsou dohody soutěžitelů, kteří působí na stejné úrovni trhu zboží, a vertikální, tedy dohody soutěžitelů, kteří působí na různých úrovních trhu zboží. [93] Další možností kategorizace kartelových dohod je kategorizace na základě obsahu ujednání dohody. Dle obsahu ujednání rozdělujeme zakázané dohody následovně:

- Dohody přímo nebo nepřímo určující nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky. V případě dohody, která určuje cenové podmínky, se jedná o tzv. cenový kartel.

- Dohody, které omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj, nebo investice.
- Dohody, které rozdělují trhy nebo zdroje zásobování.
- Dohody uplatňující vůči obchodním partnerům rozdílné podmínky při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v hospodářské soutěži.
- Dohody podmiňující uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisejí. [92]

V praxi se nejčastěji setkáváme s kartelem přímo nebo nepřímo určujícím ceny, tedy s cenovým kartelem a s kartely omezujícími nebo kontrolujícími výrobu a rozdělujícími trhy či zdroje zásobování.

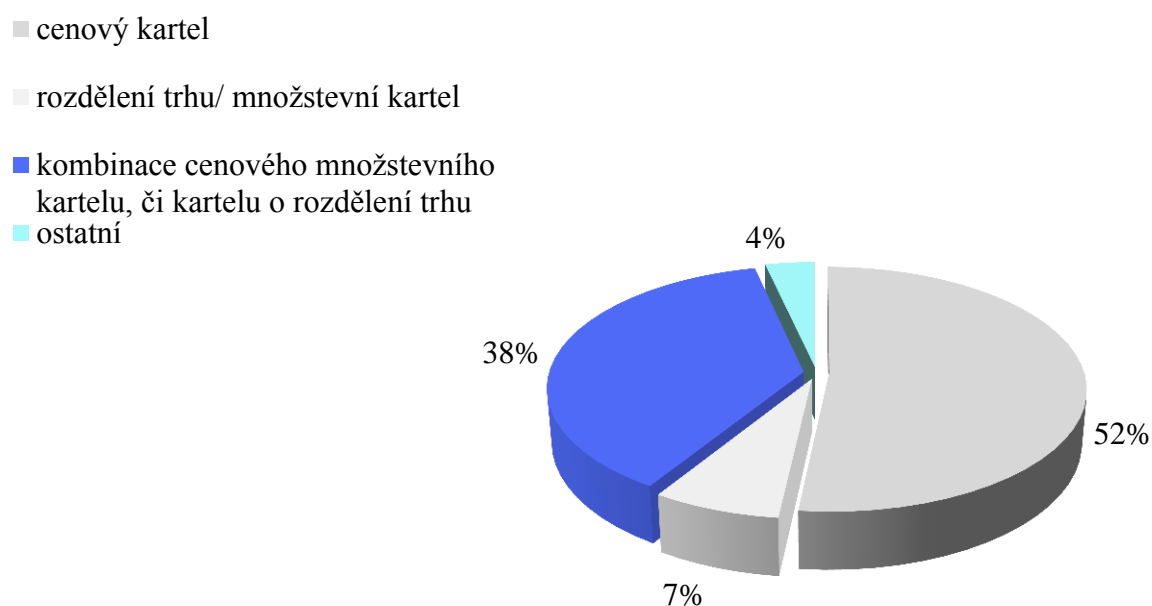
5.1.1. Cenový kartel

Cenový kartel, tedy určování cen mezi účastníky dohody je považován za nejnebezpečnější druhů kartelu pro trh a společnost a soutěžní orgány mu proto věnují velkou pozornost. V praxi vznikají dohody na horizontální, nebo vertikální úrovni. V rámci horizontálních cenových dohod si soutěžitelé stanovují společné, nebo na základě předem stanovených podmínek odlišné ceny pro prodej určitého zboží. Vertikální cenové dohody vznikají v případě navazujícího prodeje, přičemž účastníci stanovují ceny pro konečného spotřebitele. [93] Kdyby například Coca-Cola a Pepsi-Cola uzavřely dohodu o stanovování prodejních cen, jednalo by se o dohodu horizontální. Kdyby však Coca-Cola uzavřela dohodu o cenách se svými distributory, tedy s dalším článkem distribučního řetězce, jednalo by se o dohodu vertikální. Vertikální dohody o cenách jsou také označovány jako určování cen pro další prodej. Tyto dohody se v roce 2007 staly jednou z krátkodobých priorit českého soutěžního úřadu. Ten totiž zjistil, že vertikální dohody byly do té doby hojně uplatňovány v mnoha sektorech, a to především kvůli jeho dosavadnímu shovívavému přístupu. Podnikatelé se tak mohli domnívat, že uzavření vertikální dohody není spojeno s reálným rizikem uložení sankce. Zaměření se na tyto dohody vyvolalo i zjištění, že Česká republika patří k zemím s nejvyššími cenami na maloobchodních trzích ve středoevropském regionu, což nebylo negativně ovlivněno výší daní, nýbrž nedostatečnou účinností soutěže. V rámci EU patřil v té době ÚOHS do méně početné skupiny antimonopolních úřadů, které se problematice určování cen pro další prodej

věnovaly ve významnější míře. Problematika vertikálních dohod a jejich vyjmutí ze zákazu dohod, se staly velmi diskutovanými tématy. Mezi ekonomy existují názory, že tyto dohody mohou mít prosoutěžní efekt. Stejně tak se objevují i názory protisoutěžního efektu. Domněnka prosoutěžního dopadu vedla některé evropské soutěžní orgány k tomu, že se agendou určování cen pro další prodej významně nezabývají a soustředí se zejména na horizontální dohody. [57] Současná podoba obecně platných výjimek, na základě kterých lze některé horizontální i vertikální dohody prohlásit zákonnými, je popsána v kapitole 6.2.4.

Koordinace cenových politik je jedním z nejrozšířenějších kartelů. Poměr výskytu tohoto druhu kartelu v rámci řízení EK zobrazuje graf 3.

Graf 3: Počet rozhodnutí dle druhu kartelu vydaných EK v období 2006-2014

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy databáze případů EK dostupné z <http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/>

52% rozhodnutí, které Komise v oblasti kartelových dohod v letech 2006-2014 vydala, se týkalo primárně určování cen a dalších 38% rozhodnutí se týkalo cenových kartelů v kombinaci s dohodami o rozdělení trhu, nebo s dohodami ovlivňujícími množství

produktů. Celkem se tedy jednalo o 90% kartelů, jejichž předmětem byla kromě jiného úmluva o cenách. [25]

5.1.2. Množstevní kartel, dohody o rozdělení trhu

I tyto druhy kartelů mají horizontální a vertikální povahu. Velmi často bývá součástí těchto dohod i ujednání o cenách. Z analýzy rozhodnutí vydaných Evropskou Komisí v letech 2006-2014 plyne, že 45% z celkového počtu 56 rozhodnutí v oblasti kartelových dohod se mimo jiné týkalo i dohod o rozdělení trhu, množstevních dohod, apod. S množstevními dohodami či dohodami o rozdělení trhu, aniž by byly uzavřeny spolu s dohodou o cenách, se setkáváme zřídka kdy. [25]

5.1.3. Další druhy kartelů

Kromě již zmíněných existují i jiné druhy kartelových dohod. Raus a Oršulová uvádějí ve své knize „Kartelové dohody“ například kartely o manipulaci nabídek, bojkotové kartely, diskriminační kartely a další. [8] Jedná se však o nepříliš časté dohody, se kterými se lze setkat spíše výjimečně. Raus a Neruda dále uvádějí například kontrolní kartely, které mají omezující charakter – např. Omezení výroby, odbytu, nebo investic. [7]

5.1.4. Bid rigging

Jako jeden z možných druhů kartelů je třeba zmínit i tzv. bid rigging a to i přes to, že tato dohoda balancuje na pomezí oblastí zakázaných dohod a veřejných zakázek. Jedná se totiž o dohody mezi uchazeči o veřejné zakázky. Ti se za účelem vyhnout se vzájemné konkurenci před podáním nabídek domluví na jejich sladění, případně na tom, že se některý z nich výběrového řízení nezúčastní. Výsledkem jsou výhodnější podmínky pro vítěze zakázky. Takové dohody mohou prodražit veřejnou zakázku o 10-50%. Vzhledem k tomu, že průměrně jsou v ČR do veřejných zakázek ročně investovány desítky procent HDP, tedy řádově stovky miliard Kč, mohou mít tyto dohody devastující účinek. Obvykle také bývají kombinací cenového kartelu a dohody o rozdělení trhu, což jsou, jak již bylo řečeno, jedny z nejzávažnějších kartelů. [76]

V EU není tento druh dohod novinkou. Už v roce 1973 sankciovala Komise 16 producentů cukru za manipulaci cen v rámci nabídek pro výběrová řízení. [52] Italský soutěžní úřad například v roce 1996 odhalil dohodu mezi konsorcií a společnostmi

při zadávání veřejné zakázky na provoz školní autobusové dopravy v Římě. [54] V ČR jsou tyto dohody relativně novým fenoménem. První sankci uložil ÚOHS až v roce 2011. Společnosti HOKRA Spedition s.r.o., INZET s.r.o., PROMINECON GROUP a.s., CBK SHIFT s.r.o. a NATURAL MYSTIC s.r.o. nejpozději od roku 2006 koordinovaly své cenové nabídky v rámci výběrových řízení týkajících se veřejné zakázky „Provozování ubytoven u provozních středisek Vojenské ubytovací a stavební správy Litoměřice“, která byla vypsána Ministerstvem obrany a Vojenskou ubytovací a stavební správou. Úřad v této věci vyměřil účastníkům pokutu v celkové výši 4,9 mil. Kč. [87]

Bid rigging se stává v posledních třech letech jednou z hlavních priorit ÚOHS. Z pěti zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod se čtyři týkají právě kartelů ve veřejných zakázkách. [76] Úřad se prostřednictvím různých publikací a jiných prostředků snaží dělat o této formě kartelu osvětu. V rámci projektu Osvěta a transparentnost veřejných zadavatelů proškolil v roce 2013 téměř tři tisíce zaměstnanců veřejných zadavatelů. Projekt byl financován ze strukturálních fondů EU a byl kromě jiného zaměřen na zvyšování povědomí zaměstnanců veřejné správy v oblasti big riggingu. Výhodou ÚOHS oproti soutěžním orgánům jiných zemí je spojení kompetencí v oblasti hospodářské soutěže a veřejných zakázek v jedné instituci. Novela ZOHS z roku 2012 zavedla zcela nový způsob trestu za bid riggingové dohody, a to tříletý zákaz účasti na veřejných zakázkách. [71] Přehled společností, kterým byl doposud tento postih uložen, je součástí příloh.

5.2. Zneužití dominantního postavení soutěžitelů

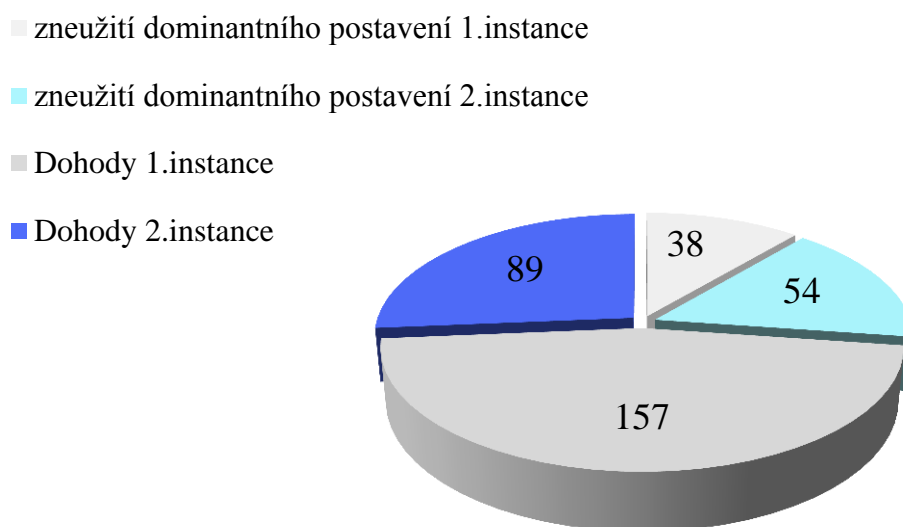
Zneužívání dominantního postavení a některá spojení soutěžitelů jsou dalšími a neméně závažnými způsoby zneužívání hospodářské soutěže, nicméně nejsou úplně předmětem této práce, proto budou charakterizovány jen ve stručnosti. Zneužití dominantního postavení je vymezeno v čl. 102 Smlouvy, který takové chování popisuje jako:

- přímé nebo nepřímé vynucování nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen anebo jiných nerovných obchodních podmínek;
- omezování výroby, odbytu nebo technického vývoje na úkor spotřebitelů;

- uplatňování rozdílných podmínek vůči obchodním partnerům při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodňováni v hospodářské soutěži;
- podmiňování uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisejí. [92]

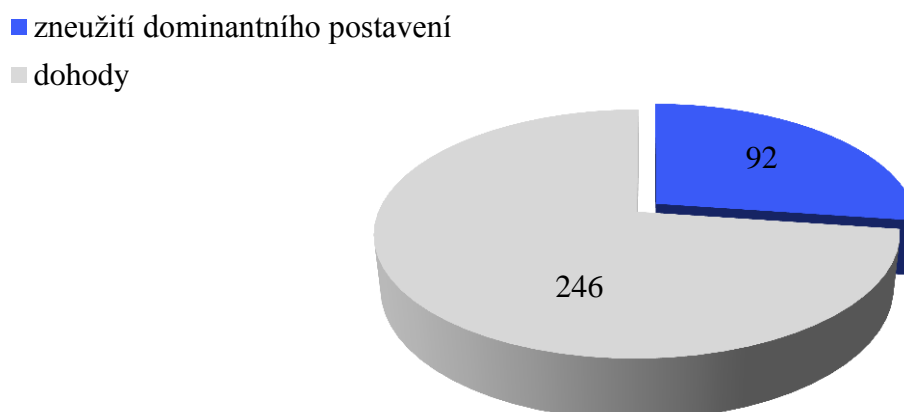
Intenzitu vydaných rozhodnutí v oblasti kartelových dohod a zneužití dominantního na českém trhu za období 2000-2013 zobrazují graf 4 a graf 5.

Graf 4: Rozhodnutí dle instancí vydaná ÚOHS v oblasti kartelů v letech 2000-2013

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy databáze sbírek rozhodnutí ÚOHS dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti.html>

Graf 5: Celkový počet rozhodnutí vydaných ÚOHS oblasti kartelů v letech 2000-2013

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zpracování na základě analýzy databáze sbírek rozhodnutí ÚOHS dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti.html>

Z grafů je patrné, že zakázané dohody jsou na českém trhu častějším jevem, to však nic nemění na závažnosti zneužívání dominantního postavení a nutnosti intenzivního šetření i těchto případů. Zároveň je zřejmé, že proti více než polovině rozhodnutí Úřadu jsou vznesena odvolání a případy tak postupují k rozhodnutí 2. instance.

5.3. *Některá spojování soutěžitelů (fúze)*

Spojování soutěžitelů neboli fúze je na trhu naprosto běžným jevem. Soutěžní úřady jsou kompetentní za schvalování a za kontrolu podílů na trhu, kterého by soutěžitelé spojením dosáhli. Předchází se tak monopolizaci trhu. [68]

Jen za období 2009 - 2013 vydal ÚOHS více než 220 rozhodnutí, nicméně komparace s vydanými rozhodnutími v oblasti dohod a zneužívání dominance by byla nevyhovující. [70] Nejedná se totiž pouze o rozhodnutí v řízení zakázaných fúzí, ale i o rozhodnutí o povolení spojení soutěžitelů. Rozhodnutí o zákazu či povolení fúze vznikají na základě návrhů na povolení spojení, které podniky předkládají Úřadu k posouzení. Ten pak rozhoduje, zda by daná fúze byla způsobilá narušit hospodářskou soutěž, či nikoliv, přičemž vychází ze ZOHS. [68]

6. Uplatňování protikartelové politiky v ČR a EU

Každý z členských států EU má zřízen státní orgán, který dohlíží na soutěžní praktiky v dané zemi. Přehled těchto soutěžních orgánů členských zemí je součástí příloh této práce. Nad vším pak dohlíží Evropská komise, která zároveň řídí a rozhoduje o případech na nadnárodní úrovni, sjednocuje spolupráci na úrovni EU a spolu s Radou EU udává právní rámec pro soutěžní jednání v rámci EU.

6.1. Institucionální ochrana v ČR a EU

V ČR je orgánem činným v oblasti ochrany hospodářské soutěže Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. I v ostatních zemích EU fungují podobné soutěžní orgány. Evropskou soutěžní politiku zastřešuje Evropská komise, která má v oblasti ochrany hospodářské soutěže vysoké pravomoci. Soutěžní orgány členských států podléhají při řešení případů zakázaných dohod jak svým národním legislativám, tak nařízením Komise a Rady EU. Díky intenzivní integraci hospodářských politik v rámci EU jsou však tato nařízení více méně shodná s legislativními úpravami soutěžních politik jednotlivých členských zemí.

6.1.1. Evropská komise

Evropská komise je výkonným orgánem Evropské unie, sídlícím v Bruselu. V jejím čele stojí prezident, kterým je pro funkční období 2015-2019 Jean-Claude Juncker. Dále je složena z 27 komisionářů, přičemž každý z nich je zástupcem jednoho z členských států EU a reprezentuje a zastupuje jednu z výkonných oblastí EK. Komisionářem pro oblast hospodářské soutěže, je pro období 2015-2019 Margrethe Vestager. [34]

Komise velmi úzce spolupracuje nejen s národními soutěžními orgány členských zemí, ale i s orgány činnými v oblasti hospodářské soutěže třetích zemí. S některými z nich má uzavřené dohody o spolupráci. [22] Dále spolupracuje v rámci multilaterálních dohod, které jsou jednotlivě popsány v kapitole 6.1.3.

Komise má v oblasti hospodářské soutěže v rámci EU velmi silný mandát. Dle článku 6 Smlouvy, o jednotném uplatňování práv hospodářské soutěže Společenství, nemohou vnitrostátní soudy a orgány pro hospodářskou soutěž členských států rozhodnout v rozporu s rozhodnutím přijatým Komisí. [92] Tyto silné pravomoci vznikly z obavy

z potenciálních střetů s národními úřady a soudy. Nad komisí stojí už jen Evropský soud, který naprostou většinu jejích rozhodnutí vždy potvrdil. [15]

6.1.2. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je ústředním orgánem státní správy ČR se sídlem v Brně. Byl zřízen s účinností od 11. října 1996 zákonem č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Před jeho zřízením zastupoval jeho funkci Český úřad pro hospodářskou soutěž, který vznikl v roce 1991 po přijetí prvního soutěžního zákona č. 63/1991. Rok poté byl tento úřad nahrazen Ministerstvem pro hospodářskou soutěž, které zastupovalo funkci ochrany hospodářské soutěže až do vzniku ÚOHS. [71]

Úřad má dle ZOHS následující kompetence:

- Vykonává dozor nad tím, zda a jakým způsobem soutěžitelé plní povinnosti vyplývající pro ně z tohoto zákona nebo z rozhodnutí Úřadu vydaných na základě tohoto zákona,
- vykonává dozor nad tím, zda orgány veřejné správy nenarušují hospodářskou soutěž,
- zveřejňuje návrhy na povolení spojení soutěžitelů a svá pravomocná rozhodnutí. [93]

Novela ZOHS z roku 2012 rozšířila působnost Úřadu i na orgány státní správy. Ten tak může zahájit řízení v případě porušení hospodářské soutěže orgány státní správy, orgány územní samosprávy, nebo orgány zájmové samosprávy. [76] Kromě zmíněného se Úřad zabývá i soutěžní advokací. Soutěžní prostředí může být kromě podnikatelských subjektů omezováno i ze strany státu např. různými bariérami vstupu, či nadměrnou regulací. Agendou úřadu je i kultivace soutěžního prostředí, proto se pravidelně vyjadřuje k návrhům zákonů a připomínkuje kroky ministerstev a regulačních orgánů a může tak přímo ovlivňovat nastavení právního rámce státu. V roce 2013 například připomínkoval a doporučil změny v analýzách relevantních trhů, zpracovaných Českým telekomunikačním úřadem. V témže roce se dále vyjadřoval k budoucí úpravě legislativního rámce odpadového hospodářství, které je v současnosti velmi náchylné na vznik monopolních hráčů. [77]

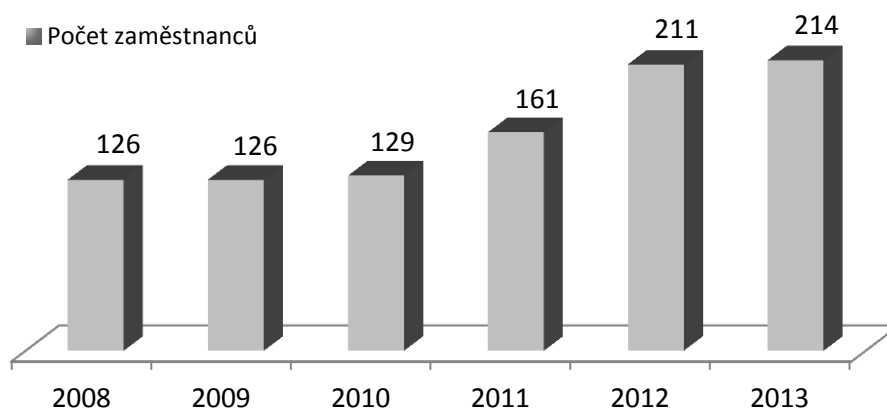
V čele Úřadu stojí předseda, který je jmenován prezidentem ČR a to na funkční období 6 let. [94] Organizační struktura Úřadu je rozdělena do pěti sekcí, z nichž pro tuto

práci podstatná je sekce hospodářské soutěže. Ta je dále rozdělena, dle způsobu zneužití hospodářské soutěže, do několika odborů, z nichž každý se zaobírá příslušnými případy:

- Obor kartelů,
- obor fúzí,
- obor dominance a vertikálních dohod – výroba,
- obor dominance a vertikálních dohod – služby,
- obor hlavního ekonoma. [71]

Schéma organizační struktury Úřadu je součástí příloh. S rozšiřováním působnosti úřadu bylo nutné rozšířit ÚOHS o nové zaměstnance. Počet zaměstnanců markantně vzrostl v roce 2011 a pak následně i v roce 2012. Stav v jednotlivých letech ukazuje graf 6.

Graf 6: Stav zaměstnanců ÚOHS v letech 2008-2013

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy výročních zpráv ÚOHS dostupných z <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html>

I přes nárůst zaměstnanců v posledních letech je současný stav nedostačující. Dle vyjádření předsedy ÚOHS Petra Rafaje, z druhé poloviny roku 2012, je Úřad schopen zabezpečit pouze základní agendu a nezbytné minimum a i přes tehdejší nárůst je počet zaměstnanců velmi nízký. Dále dodal, že obsazení sekce hospodářské soutěže je v porovnání s ostatními zeměmi EU, při přepočtu na jednoho obyvatele, jedno z nejnižších. [47] Rozšiřující se působnost Úřadu a nedostatečný počet zaměstnanců, který od roku 2012 v zásadě stagnuje, pak logicky vede k tomu, že Úřad v posledních letech otevírá ročně jen

velmi málo případů z oblasti kartelů. Celou sekci hospodářské soutěže zabezpečovalo v roce 2013 pouhých 40 zaměstnanců, z nichž jen část rozkrývá velké případy v rámci oboru kartelů. [77] Vláda na tento problém reagovala zavedením prioritizace, která je součástí novely z roku 2012, a na základě které může Úřad rozhodnout, které případy bude šetřit vzhledem k jejich závažnosti. Tato novelizace má řadu odpůrců, protože rozhodnutí Úřadu o tom, kterými případy se bude zabývat, není soudně napadnutelné, což může vést k otázce snadné zneužitelnosti. Prioritizace jako taková je v hospodářské politice ověřeným a fungujícím nástrojem, který používá i Komise a některé státy EU. Rozdíl je však v tom, že rozhodnutí EK jsou napadnutelná a může dojít i k jejich soudnímu přezkoumání. Mnozí menší soutěžitelé na menších trzích by také mohli nabýt dojmu, že nejsou ohrožení, což by mezi nimi mohlo vést k rozšíření kartelových dohod. [19] Úřad nemusí v rámci prioritizace zahajovat řízení v případě dohod, na jejichž vedení není veřejný zájem, tedy dohod, které se vyznačují nízkou mírou škodlivého účinku na hospodářskou soutěž. V praxi by se tak mělo stávat zejména v případech vertikálních dohod soutěžitelů, jejichž tržní podíly nepřesahují více než 1%. [64] Zavedení prioritizace jako takové vede sice ke zdrojovým a časovým úsporám Úřadu, neřeší však problém nedostatečných personálních opatření s přihlédnutím k jeho stále se rozšiřujícím kompetencím. Neschopnost Úřadu mít dostatečnou kontrolu a pevnou ruku nad soutěžením na českém trhu lze považovat za velký nedostatek a jeho slabou stránku.

6.1.3. Spolupráce institucí činných v oblasti hospodářské soutěže

Globalizace a postupný vznik mnoha nadnárodních firem s celosvětovým působením si vyžaduje i nadnárodní spolupráci jednotlivých státních orgánů v mnoha oblastech. Dlouholetá a stále intenzivnější integrace se tak samozřejmě projevila i v oblasti ochrany hospodářské soutěže a za několik posledních let byla vybudována intenzivní spolupráce mezi národními orgány činnými v oblasti odhalování a následném řízení ve věcech zakázaných dohod. Prosazování soutěžního práva je v současnosti na mezinárodní celosvětové úrovni, především díky spolupráci v rámci následujících mezinárodních uskupení:

- International Competition network (ICN)
- European Competition network (ECN)
- European Competition Authorities (ECA)

- The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). [63]

Obecně je rámec pro výměnu informací soutěžních orgánů EU vymezen v článku 12 Nařízení Rady (ES) č. 1/2003, který stanovuje, že důkazní informace, včetně důvěrných informací, si může EK a soutěžní orgány členských zemí EU sdělovat pouze za účelem použití článku 101 a 102 Smlouvy a v souvislosti s předmětem, pro který je předávající orgán shromáždil. [80]

International Competition Network (ICN)

Celosvětovou platformou pro komunikaci mezi národními soutěžními orgány je ICN – International Competition Network. Původně ICPAC (International Competition Policy Advisory Committee) vznikla v roce 1997 na popud stále intenzivnější globalizace za účelem řešení globálních problémů hospodářské soutěže. Rozsáhlá mezinárodní spolupráce však vypukla až v roce 2001 spuštěním ICN. [37] Členství v rámci této mezinárodní celosvětové sítě je dobrovolné a jejím členem může být kterýkoliv soutěžní orgán, stejně tak je jím i ÚOHS. Jen v Evropě spolupracuje v ICN 130 orgánů, celosvětově pak má 325 členů [38] Členové sítě se sdružují v rámci několika pracovních skupin. Jednou z nich je skupina „Kartel“, jejímž cílem je vzájemné informování, vzdělávání a posilování členů skupiny v oblasti boje proti kartelům a bid-riggingu. Členové skupiny mezi sebou sdílejí informace o vyšetřovacích technikách a informace o úpravě legislativ jednotlivých členských států v oblasti hospodářské soutěže. [36]

European Competition Network (ECN)

Nadnárodní síť, zabezpečující úzkou spolupráci a kooperaci soutěžních orgánů členských států EU a koordinaci používání a uplatňování hospodářských pravidel v rámci prostoru EU se nazývá European Competition Network (ECN). Členové spolu komunikují informace o nových případech, o rozhodnutích, vyměňují si důkazní informace a v případě potřeby koordinují prostřednictvím ECN vyšetřování. Předávání informací a transparentnost v rámci ECN je zabezpečena elektronickou databází případů, kam jsou informace ve standardních formách vkládány jejími členy. I přes veškerou snahu o synchronizaci předávání informací se v rámci této sítě vyskytuje informační bariéra, týkající se zajištění obchodního tajemství. Každý stát má v této oblasti jistá opatření, která

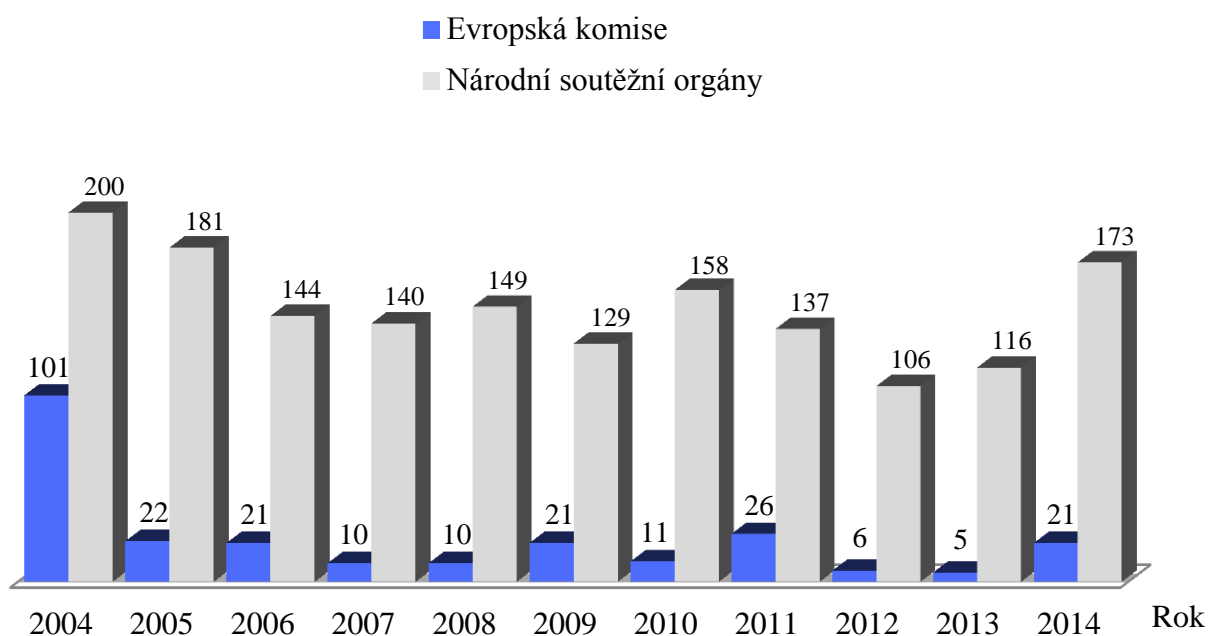
je nutno respektovat a informace podléhající tajemství nelze předávat ostatním soutěžním orgánům. [53] Je tedy důležité nadále pokračovat na synchronizaci právních opatření.

Na rozdíl od ICN je ECN zaměřena pouze na komunikaci v oblasti hospodářské soutěže a podobně jako ICN je rozdělena do několika pracovních skupin:

- Energetika
- Finanční služby
- Informační a komunikační technologie
- Média
- Motorová vozidla
- Farmaceutické výrobky
- Svobodná povolání
- Telekomunikace
- Sport
- Pojišťovnictví
- Potraviny
- Zdravotní péče
- Železnice
- Životní prostředí
- Vztah ke spotřebiteli

ÚOHS klade důraz především na účast ve skupinách Finanční služby, Energetika, Farmacie a Vztah ke spotřebiteli. Jako příklad lze uvést zapojení ÚOHS do šetření v oblasti léčiv v rámci skupiny Farmacie. Cílem šetření bylo odhalit možné kartelové dohody či zneužití dominantního postavení v oblasti farmacie a Úřadu se pro účely tohoto šetření ve spolupráci se Státním ústavem pro kontrolu léčiv podařilo shromáždit data a informace týkající se stanovování cen. [58] Graf 7 zobrazuje statistiku případů, které byly řešené v rámci ECN. Jejich četnost dokazuje vysokou spolupráci v rámci sítě.

Graf 7: Statistika případů komunikovaných v rámci ENC v období 2004-2014

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů dostupných z <http://ec.europa.eu/competition/ecn/statistics.html>

European Competition Authorities (ECA)

ECA je neformální organizací, která vznikla spojením EFTA (Evropské sdružení volného obchodu) a EEA (Evropský ekonomický prostor) v roce 2001 v Amsterdamu. [51] Cílem organizace je zefektivnění spolupráce mezi soutěžními orgány všech evropských zemí a stimulace rozdílnosti uplatňování hospodářských politik v různých oblastech soutěže. V současnosti spolupracují soutěžní orgány v rámci ECA v následujících skupinách:

- Leniency
- Fúze
- Finanční služby
- Energetika [58]

Pro účely této práce je stěžejní skupina Leniency, kterému se věnuje kapitola 7. Tato skupina byla první založenou skupinou ECA a jejím cílem bylo eliminovat rozdíly a formulovat společné principy pro implementaci leniency programu. Výsledky tohoto sjednocování shrnuje dokument „Principy pro leniency programy“, který slouží jako

vodítko pro implementaci a aplikaci leniency programu v jednotlivých členských zemích. [63]

OEDC

The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) je fórum, které projednává a porovnává ekonomické a sociální politiky členských zemí a následně na základě zkušeností jednotlivých politik vydává různá doporučení (recommendation), nebo nejlepší postupy v uplatňování politik (best practices). Z oblasti soutěžního práva lze jako příklad uvést nejlepší postup výměny informací, vydaný v roce 2005, který slouží soutěžním orgánům jednotlivých zemí jako možné vodítko pro výměnu informací ohledně hospodářské soutěže. Tato doporučení nejsou právně závazná, nicméně jsou ceněna pro svoji odbornost. [65] OECD vznikla v roce 1960 spojením osmnácti evropských zemí, USA a Kanady, a v současnosti má 34 členů. Hospodářská soutěž je jedním z 26 témat, kterými se organizace zabývá. [46]

ÚOHS kromě zmíněných mezinárodních organizací a institucí hledá způsoby, jak efektivně spolupracovat například s orgány činnými v trestním řízení, policií a jinými orgány, které by mohly být informačně prospěšné při šetření případů. [53] V roce 2001 uzavřel Úřad dohodu s Českým telekomunikačním úřadem o výměně informací, konzultacích a spolupráci při řešení jednotlivých případů zneužití hospodářské soutěže v oblasti telekomunikací. [41] Podobná dohoda, tedy dohoda o konzultacích a předávání informací o možném porušení soutěžních pravidel, byla v říjnu roku 2005 uzavřena mezi ÚOHS a Sdružením obrany spotřebitelů české republiky, jehož cílem je hájit zájmy spotřebitelů ČR. [42] V roce 2007 podepsali předseda ruského antimonopolního úřadu a předseda ÚOHS dohodu o spolupráci spočívající mimo jiné ve výměně legislativních informací a metodologií, ve vzájemné pomoci a asistenci v řešení případů postihujících obě území a ve výměně statistických materiálů týkajících se analýzy a dohledu nad trhem se zbožím. [58] V dubnu 2014 prohloubil Úřad spolupráci s Protimonopolním úřadem slovenskej republiky uzavřením dohody o vzájemné výměně informací o ekonomických subjektech a případech protisoutěžního jednání. Kromě toho obsahuje dohoda ustanovení o pravidelné výměně informací a metodologických materiálů z oblasti legislativy a judikatury, dále informací o fungování trhů a informací ze studijních pobytů zaměřených na prohlubování a výměnu zkušeností. [43]

Spolupráce mezi soutěžními a jinými orgány je z hlediska dostupnosti informací velice důležitá a je zřejmé, že k intenzivnímu prohlubování a koordinaci spolupráce je vynakládáno velké úsilí na národních, mezinárodních i světových trzích.

6.2. Proces uplatňování protikartelové politiky

Proces uplatňování protikartelové politiky probíhá v zásadě ve třech krocích. Prvním z nich je přijetí podnětu, na základě kterého se soutěžní orgán uchýlí k dalšímu kroku, kterým je šetření. To může probíhat v řádech až několika let. Posledním krokem je rozhodnutí o stanovení postihu. Ještě před tím je však nutné určit, zda bude řízení probíhat na základě komunitárního, nebo národního práva. Vzhledem k tomu že byla legislativní úprava ochrany hospodářské soutěže jednotlivých členských států EU přizpůsobována komunitárnímu právu, a že jejich soutěžní politika podléhá nařízení Rady EU, základní principy jejího uplatňování jsou shodné pro Komisi i jednotlivé státy. [7]

6.2.1. Podněty

Otevření a zahájení šetření jakéhokoliv případu předchází vždy získání nějakého podnětu, nasvědčujícímu možné existenci kartelu. Soutěžní orgán může podnět získat dvěma způsoby. Prvním způsobem je podnět získaný na základě vlastních monitorovacích a kontrolních činností neboli aktivními metodami. Druhým způsobem jsou reaktivní metody, kdy orgán získává podněty externě buď přímo od účastníka dohody, nebo od třetí osoby. [18]

Získání podnětu pomocí aktivních metod

Základním krokem soutěžních orgánů při zjišťování souladu chování soutěžitelů s pravidly soutěžního jednání je definování relativních trhů. Relativní trh je v praxi soutěžních orgánů velmi častým pojmem a lze ho definovat takto: „*Relevantním trhem je trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území.*“ [§2, odst. 2, zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže]

Soutěžní orgány trh vymezují jak na základě charakteristiky zboží, tak teritoriálně, obvykle se jedná o území jednotlivých států. Dle bývalého místopředsedy ÚOHS

Judr. Roberta Nerudy však zákon nebrání tomu vymežit trh na území několika států v případě, že je poptávka a nabídka určitého statku geograficky širší a sahá za hranice státu. Takové případy jsou typické právě pro oligopolní konkurenci. [45] Definovaný relativní trh je pak zkoumán pomocí různých ekonomických analýz. Předmětem zájmu těchto výzkumů jsou dopady soutěžního jednání na spotřebitele na jednotlivých trzích a zjišťování, zda je jednání společností konzistentní se zakázanou dohodou, či nikoliv. Klíčovým obdobím pro identifikaci kartelové dohody bývá právě její vznik, který se obvykle vyjadřuje zlomem ve vývoji cen, tržních podílů apod. Indikátorů existence kartelu však může být mnoho, jako příklad lze uvést následující tři:

- Pomalé zvýšení cen, kterému předcházela prudká propad cen,
- zvýšené ceny a nižší dovozy do „domácího prostředí“ soutěžitelů,
- velká stabilita tržních podílů po dlouhé časové období. [18]

Existuje i mnoho indikátorů, které mohou napovídat existenci bid riggingu. Jedná se například o tyto faktory:

- Vítězové tendru jsou geograficky rozděleni, což naznačuje, že mohou mít přidělena „svá teritoria“,
- ve vícero výběrových řízeních vítězí stále jeden a ten samý uchazeč, nebo se o vítězství dokola střídá jen několik, stále stejných konkurentů,
- uchazeči zblízka i zdaleka uvádějí totožné dopravní náklady,
- ceny uchazečů evidentně vycházejí ze stejných kalkulací, odlišují se o pravidelné procento, nebo jsou skokově vyšší než v předchozím totožném výběrovém řízení, nebo výrazně vyšší, než předpokládaná cena zakázky,
- pravidelný uchazeč se nepřihlásil, nebo se přihlásilo neobvykle málo uchazečů [60]

Aby ekonomické analýzy plnily svůj účel, musí být prováděny intenzivně a dlouhodobě, jedině pak jsou pozorovatelné různé výkyvy značící možný vznik kartelu. Monitorování trhů pomocí ekonomických analýz nazývají soutěžní orgány ekonomickým přístupem. Principem ekonomického přístupu není zkoumání způsobu jednání soutěžitelů, nýbrž zkoumání dopadů soutěžního jednání na spotřebitele, které je v EU základním měřítkem pro hodnocení závažnosti jednotlivých případů. Význam Ekonomických analýz v soutěžním právu v posledních několika letech prudce vzrostl z důvodu jejich schopnosti odhalit protisoutěžní jednání, nicméně mají i své nevýhody, a to časovou a informační

náročnost, či neprůkaznost informací před soudy. [59] Ačkoliv má ÚOHS rozsáhlé pravomoci k získávání informací, nemusejí být vždy dostačující. Přesné postupy a činnosti soutěžních úřadů pro detekci možných kartelů nejsou samozřejmě vzhledem k jejich použitelnosti veřejnosti dostupné. Běžně dochází k situacím, kdy si soutěžní orgán v rámci zpracování tržní analýzy vyžádá informace přímo od soutěžitelů. Je-li firma, po které jsou informace vyžadovány, opravdu účastníkem kartelu, může dojít k tomu, že se zvýšeného zájmu o informace zalekne a ze strachu podá žádost o leniency. [18]

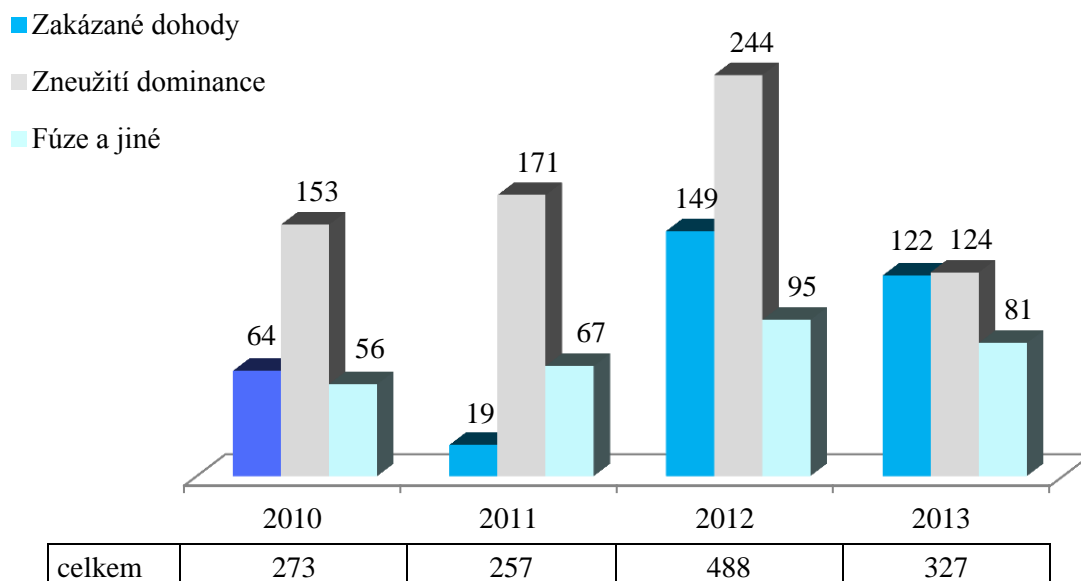
Na základě vlastního šetření a monitorování odhalil Úřad jeden z nejzásadnějších kartelů v historii úřadu – kartel v odpadovém hospodářství, za který udělil sankci téměř 97 mil. Kč.

Získávání podnětů od třetích stran či účastníků kartelu

V případě, že se jeden z účastníků kartelové dohody rozhodne využít program schovívavosti, může tak učinit podáním žádosti relevantnímu soutěžnímu orgánu. ÚOHS přijímá žádosti zaslané elektronicky, poštou, či ústní žádosti. [62] Na rozdíl od toho EK umožňuje podání žádosti pouze telefonicky, nebo faxem, přičemž jsou tyto linky, které na svých stránkách EK zveřejňuje, zřízeny pouze za účelem přijímání žádostí o leniency. [27] ÚOHS zpracoval v roce 2010 informační list, který slouží jako příručka pro potenciální žadatele. Detailně popisuje všechny náležitosti, které by měla žádost obsahovat.

V praxi běžně podávají podněty i třetí strany. Může se jednat například o podnik, který má podezření o existenci kartelu mezi jeho konkurenty, dále o odběratele či dodavatele zboží podléhajícímu kartelu, nebo například o zadavatele veřejných zakázek v případě bid riggingu. V podávání podnětů je veřejnost velmi aktivní. Ročně jich Úřad obdrží jen v oblasti hospodářské soutěže v řádu stovek. Následující graf zobrazuje počet přijatých podnětů dle druhu protisoutěžního jednání za období 2010-2013.

Graf 8: Podněty dle druhu protisoutěžního jednání obdržené ÚOHS v letech 2010-2013

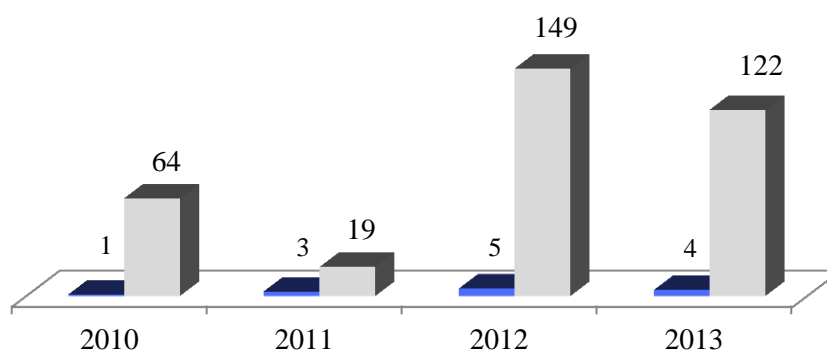

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy výročních zpráv ÚOHS dostupných z <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html>

Z těchto statistik plyne, že ve zmiňovaném období čtyř let obdržel Úřad 1 345 podnětů o porušení pravidel hospodářské soutěže. Samotný obor kartelů se čtyřiceti zaměstnanci musel zpracovat během tohoto čtyřletého období 354 podnětů o možné existenci kartelu na trhu ČR. Při porovnání s množstvím zahájených řízení v oblasti zakázaných dohod lze deklarovat, že většina těchto podnětů spadá do kategorie buď neoprávněných, nebo nevýznamných natolik, aby se jimi mohl Úřad, vzhledem ke svým kapacitám a možnostem, zabývat. Porovnání ukazuje graf 9.

Graf 9: Porovnání množství podnětů a zahájených řízení v oblasti zakázaných dohod za období 2010-2013

- počet zahájených řízení v oblasti zakázaných dohod
- počet přijatých podnětů v oblasti zakázaných dohod

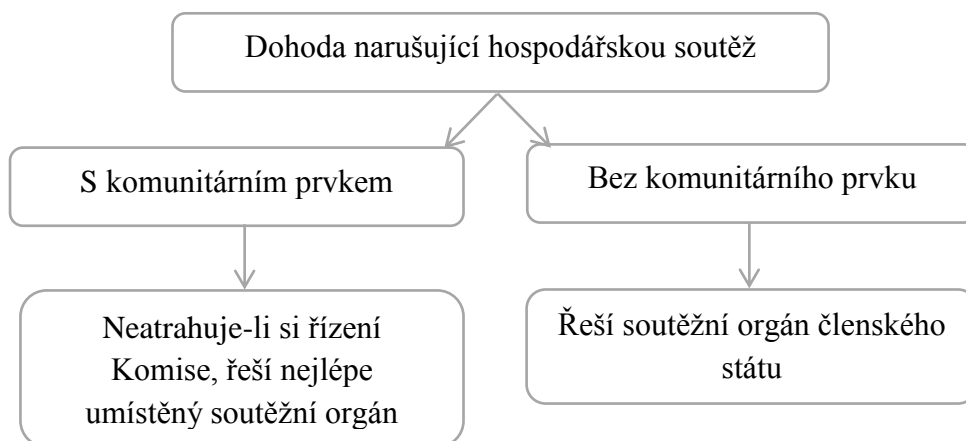
Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z výročních zpráv ÚOHS dostupných z <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html>

6.2.2. Zahájení řízení a šetření

Před zahájením řízení je nutné objasnit otázku použití komunitárního práva, či soutěžního vnitrostátního práva. Vnitrostátní soutěžní práva členských států EU vychází z komunitárního práva a principy uplatňování těchto politik jsou totožné. I přesto je vždy před zahájením řízení velmi důležité určit, který řád bude použit. Z této skutečnosti pak totiž vyplývá, který soutěžní orgán se ujme vyšetřování. Komunitární právo se aplikuje v případě existence komunitárního prvku. Komunitární prvek mají takové dohody, které by mohly mít podstatný vliv na obchod mezi členskými státy EU. Není důležité to, zda dohoda takovou schopnost ovlivnit obchod mezi členskými státy skutečně má, ale to, zda reálně hrozí, že by tuto schopnost mít mohla. Je tedy nutné posoudit míru pravděpodobnosti schopnosti ovlivnit mezinárodní obchod v rámci EU. Zároveň má-li mít dohoda komunitární prvek, musí se jednat o dohody s podstatným vlivem, tedy o takové, které působí opravdu intenzivně. Kritéria pro posouzení intenzity vlivu na obchod mezi státy EU závisí vždy na konkrétních okolnostech případu, nicméně jedním z nejčastějších bývá podíl kartelu na relevantním trhu.

Na základě stanovení existence či neexistence komunitárního prvku je pak odpovědnost za zahájení řízení rozdělena takto:

Obrázek 3: Diagram rozdělení odpovědnosti za řízení kartelových dohod

Zdroj: *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU*, D. Raus, R. Neruda, str. 45

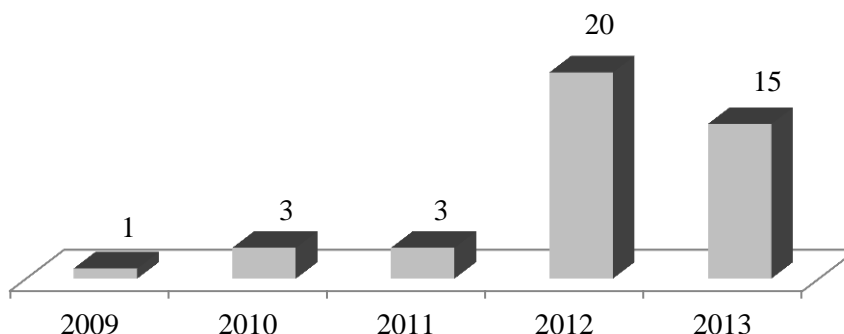
Dohody s komunitárním prvkem řeší nejlépe umístěný soutěžní orgán. Jedná se o orgán, který má nejlepší předpoklady pro odhalení a zákrok vůči protisoutěžním praktikám. Dohody bez komunitárního prvku pak řeší vždy soutěžní orgán členského státu, ve kterém kartel působí. ÚOHS tedy uplatňuje české soutěžní právo pro případy, které nemají významný mezinárodní prvek. Řízení případů s komunitárním prvkem pak podléhá komunitárnímu právu. [7] V případě, že jeden či více příslušných orgánů zahájí řízení, mají povinnost oznámit tuto skutečnost Evropské komisi a zveřejnit ji i pro ostatní členské orgány. Komise může v případech s komunitárním prvkem iniciovat řízení v první dvouměsíční fázi od jeho zahájení. [57]

Úřad včlenil do ZOHS i své oznámení o alternativním řešení některých soutěžních problémů, na základě kterého v některých případech vůbec zahajovat správní řízení nemusí. Jedná takové dohody, jejichž účastníci se zaváží změnit své jednání na trhu a které zatím neměly negativní dopad na trh. [76]

Během šetření sbírají soutěžní orgány informace a potřebné důkazy, které svědčí ve prospěch závěru, že k uzavření zakázané dohody skutečně došlo. Zároveň probíhá intenzivní komunikace mezi soutěžním orgánem a vyšetřovanými podniky, které se naopak snaží předkládat důkazy o tom, že k nezákonnému jednání nedošlo. Velmi efektivním způsobem šetření je šetření na místě, kdy si zástupci Úřadu, nebo jiného soutěžního

orgánu, mohou přímo v prostorách firmy vyžádat veškeré potřebné interní informace v papírové, nebo elektronické podobě, záznamy telefonických hovorů apod. Pouhé indicie o možné existenci kartelu postrádají průkazní hodnotu a neunikne-li důkazní informace přímo od soutěžitele, nebo jeho blízkého okolí, je místní šetření velmi zásadním nástrojem pro zabezpečování důkazů o existenci kartelu. Efektivita tohoto vyšetřovacího nástroje spočívá v momentu překvapení, kdy vyšetřovaný není o místním šetření dopředu informován a nemá tedy možnost připravit se a zničit důkazní materiály. Úřad totiž může vstoupit do obchodních prostor podniku bez toho, aniž by k tomu bylo zapotřebí nějakého zvláštního povolení. Zároveň mu vstup do prostor, kde má šetření probíhat, musí být umožněn. Toto šetření může probíhat před zahájením řízení, nebo v průběhu řízení. V průběhu řízení může být tímto způsobem prověřována například pravdivost materiálů poskytnutých Úřadu/Komisi během šetření případu. [7] Před zahájením šetření je nutno obeznámit soutěžitele o důvodech a účelu šetření, obeznámit ho s jeho právy a povinnostmi včetně možnosti udělení pokuty. [93]

Graf 10: Počet místních šetření provedených ÚOHS v období 2009-2013

Zdroj: Výroční zpráva ÚOHS 2013

Jak ukazuje graf 10, intenzita místních šetření v posledních dvou letech rychle vzrostla. Tato skutečnost může být dána i zintenzivněním vlastních monitorovacích činností a ekonomického přístupu. Jak již bylo řečeno, nemá tento přístup velkou důkazní hodnotu a je třeba jej podložit adekvátními důkazními materiály. Vykazují-li ekonomické analýzy nějaké zvláštnosti a má-li Úřad dostatečné důvody domnívat se, že jsou způsobeny právě nesoutěžním jednáním, může být místní šetření velmi dobrým nástrojem k získání potřebných důkazů.

6.2.3. Sankcionání kartelu v ČR a EU

Uvalená sankce může mít dvě funkce. Funkci represivní, tedy funkci potrestání za nesoutěžní jednání a funkci preventivní, která spočívá v tom, že pokuty by měly být natolik vysoké, aby odrazovaly potenciální účastníky zakázaných dohod. Soutěžní orgány upřednostňují zejména funkci preventivní. Otázkou je, zda jsou udělované sankce opravdu natolik vysoké, aby byly schopny efektivně tuto funkci plnit a měly dostatečně odstrašující efekt pro eventuální narušitele hospodářské soutěže. Na tuto otázku se pokusím v rámci této kapitoly odpovědět.

Postup při stanovení sankce

Je důležité zdůraznit, že ne všechny kartely jsou sankcionovány pouze finanční pokutou. Jak již bylo uvedeno v kapitole o bid riggingu, kartely tohoto typu jsou trestány i zákazem účastnit se výběrového řízení v období tří let.

Úprava postupu pro stanovení sankcí je součástí Nařízení Rady (ES) č. 1/2003. Stanovení výše sankce za protisoutěžní jednání probíhá ve dvou krocích. Prvním krokem je stanovení základní výše pokuty, přičemž soutěžní orgán vychází zejména ze dvou proměnných. První je závažnost případu, v rámci které se hodnotí zejména dopad na trh a spotřebitele, a druhou proměnnou je doba trvání nesoutěžního jednání. [79] Kartely o stanovení cen, rozdělení trhu a stanovení objemů produkce jsou považovány za nejzávažnější a zejména Komise bývá v rozhodování o těchto případech nekompromisní. Druhým krokem jsou úpravy základní výše pokuty, která je upravována na základě následujících okolností:

a) Polehčující okolnosti

Polehčující okolností se myslí kromě jiného například pasivita účastníka ve vztahu k ostatním, spolupráce se soutěžním orgánem při šetření, ukončení spoluúčasti na protisoutěžním jednání ještě před zahájením šetření, nebo porušení zákona z nedbalosti. Za těchto okolností může soutěžní orgán snížit pokutu až o 50%.

b) Pohoršující okolnosti

Za pohoršující okolnost je považována mimo jiné vedoucí či iniciační role soutěžitele vůči ostatním, účastník se takového jednání v minulosti již dopustil, nebo úmyslné porušení zákona. Za takových okolností může být pokuta navýšena až o 50%.

c) Minimální limit pokuty

Má-li pokuta plnit svou preventivní funkci, musí být natolik významná, aby se účastníkovi protisoutěžní jednání nevyplatilo. Je tedy třeba stanovit prospěch, který účastníkovi nezákonné jednání přineslo a pokutu stanovit vyšší, než je účastníkům prospěch z účasti na zakázané dohodě. [79]

d) Maximální limit pokuty

Pro účely komunitárního práva nesmí pokuta u každého podniku, či sdružení podniků přesáhnout 10% ročního obrátu podniku za předchozí rok. [80] Soutěžní orgán či Komise jsou pak nuceni pokutu přesahující tuto hranici snížit. ZOHS vedle hranice 10% dále stanovuje limit 10 mil. Kč. V praxi to znamená, že převyšuje-li pokuta ukládaná úřadem 10 mil. Kč, nesmí současně překročit 10 % čistého obrátu pokutovaného soutěžitele, nebo překračuje-li pokuta 10 % obrátu, nesmí zároveň překročit částku 10 mil. Kč. [79] S aplikací hranice 10% se lze často setkat v případech řízených Komisí. ÚOHS však ukládá pokuty daleko nižší a dle vyjádření předsedy Úřadu Petra Rafaje z roku 2011, nebyl Úřad do té doby nucen tohoto pravidla využít. [48] Přesto některé pokuty dosahují až několika stovek milionů. Přehledy nejvyšších udělených sankcí v praxi Komise a Úřadu jsou součástí příloh této práce.

e) Oznámení o schovávavosti

EK může snížit či úplně odpustit pokutu, na základě uplatnění leniency programu viz Kapitola 7. [64]

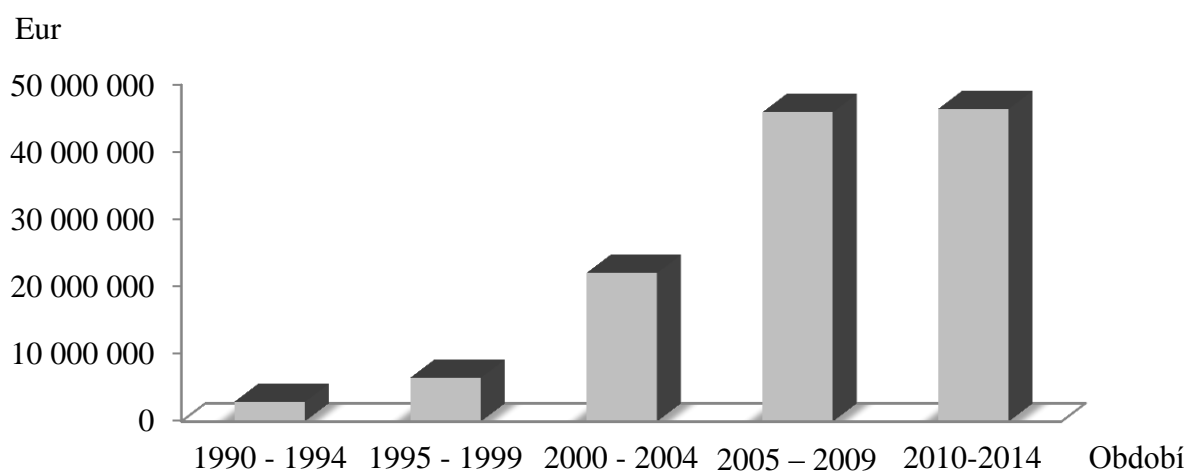
f) Procedura narovnání

Procedura narovnání neboli settlement slouží k urychlení správního řízení. Soutěžní orgán může snížit pokutu o 20% v případě, že se účastníci dohody ke správnímu deliktu přiznají a přistoupí ke skutkovému popisu a právní kvalifikaci deliktu, tak, jak byla formulována Úřadem a zároveň přistoupí na výši pokuty. Takový přístup může urychlit uzavření případu a nepředpokládá ani další odvolávání pokutovaných. Může tak ušetřit zdroje Úřadu využitelné na jiné případy. Samozřejmě je vždy zhodnoceno, zda je snížená sankce vzhledem k závažnosti správního deliktu dostatečná. [83]

Ačkoliv se objevují i názory, že jsou sankce udělované Úřadem příliš vysoké, v porovnání se sankcemi, které uděluje Komise, jsou zanedbatelné. Ta totiž ukládá pokuty

ve výši až několika stovek miliónů EUR. Tyto rozdíly jsou dané zejména tím, že společnosti, které pokutuje EK jsou obvykle nadnárodní, dosahují odpovídajících obrátů a jsou pokutovány za dopad zakázaných dohod na obvykle více zemí. Úřad při stanovování sankcí přizpůsobuje měřítkům České Republiky. [48] Evidentní rozdíly jsou patrné z následujících grafů, které zobrazují výši pokut uložených Komisí a ÚOHS v posledních letech.

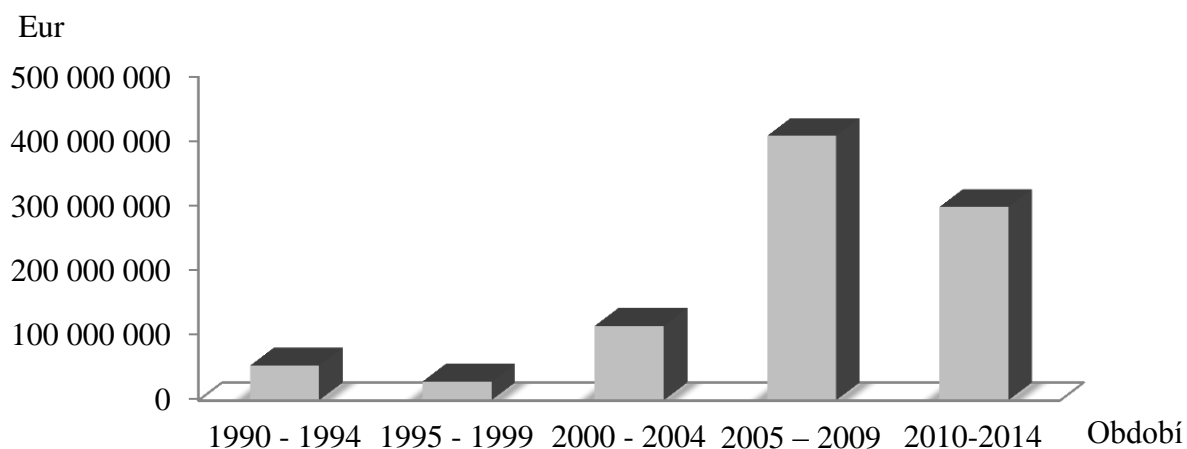
Graf 11: Průměrná pokuta uložená EK připadající na účastníka kartelu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Evropské komise dostupných z <http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>

Jednotlivým účastníkům dohod uděluje Komise od roku 2005 průměrně téměř 50 mil. EUR. Oproti období do roku 2000 se jedná o velmi vysoké částky, které vzhledem k pravidlu 10% vypovídají i o tom, že tyto dohody jsou uzavírány mezi podniky s velmi vysokými ročními obraty. Jedná se tedy o podniky, které jsou vzhledem k dosahovaným obrátům opravdu významnými hráči na trhu a jejich strategie tak obvykle mají na trh a spotřebitele významný vliv. Doposud nejvyšší pokutu 715 mil. EUR udělila Komise v roce 2008 společnosti Saint Gobain za kartel autoskel. Jakkoliv by se mohla zdát být tato pokuta neadekvátní, v porovnání s tehdejším ročním obratem společnosti za rok 2007 činila necelé 2% obratu. [49] Graf 12 zobrazuje přehled průměrných pokut připadajících na případ uložených EK.

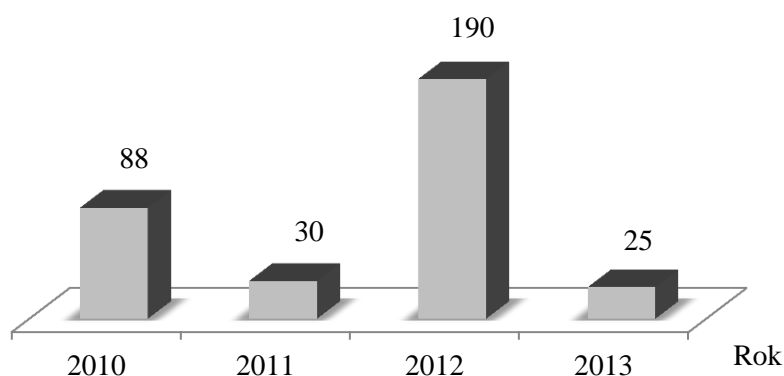
Graf 12: Průměrná pokuta uložena EK připadající na případ

*Zdroj: Vlastní zpracování na základě statistik Evropské komise dostupných
<http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>*

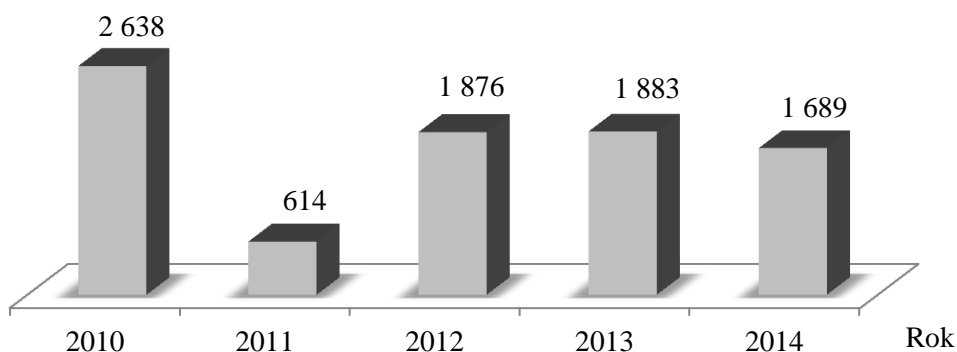
V obou uvedených grafech je patrný nárůst výše sankcí, který je znatelný již v období od roku 2000 a markantní po roce 2005. Tento fakt může být dán kromě výše obrátů pokutovaných podniků například i závažností pokutovaného protiprávního jednání i tím, že Komise přistupuje k udělování sankcí přísněji. Průměr každopádně zvyšují i vysoké sankce za několik velmi významných kartelů, které se Komisi podařilo v posledních letech rozklíčit. Konkrétně se jednalo o kartel počítačových a televizních monitorů z roku 2012, za který byla stanovena sankce ve výši 1 470 mil. EUR a o kartel autoskel z roku 2008, který byl pokutován částkou 1 185 mil. EUR. Hranici miliardy EUR pak ještě přesáhla pokuta za kartel úrokových sazeb z roku 2013, která činila téměř 1 043 mil. EUR.

Graf 13: Celková hodnota pokut uložených ÚOHS v letech 2010-2013 v mil. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů dostupných z <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/statistiky-z-oblasti-hospodarske-souteze.html>

Graf 14: Celková hodnota pokut uložených Evropskou Komisí v letech 2010-2014 v mil. EUR

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů dostupných z <http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>

Ve srovnání se sankcemi udělenými Komisí jsou sankce udělované Úřadem opravdu nízké. To lze vysvětlit velikostí případů, které tyto orgány řeší. Zda sankce ukládané Úřadem plní svoji preventivní funkci lze zhodnotit porovnáním jejich výše s obraty společností, kterým byly uděleny. Čím více se sankce blíží již zmíněné maximální hranici 10% obratu, tím více je funkce prevence naplněna. Uvažujme, že jsme firma, která se rozhoduje o účasti na zakázané dohodě. V úvahu jistě budeme brát i riziko odhalení této dohody a z něho plynoucí postihy. V tomto případě pak uvažujeme i výši sankce, které bychom za protisoutěžní jednání podleli, přičemž budeme vycházet z dosavadní praxe

soutěžního orgánu, který by výši sankce rozhodoval. Je-li soutěžní orgán ve stanovování postihů shovívavý, jistě to naše rozhodování ulehčí. Naopak stanovuje-li soutěžní orgán vysoké postihy, které se blíží hranici 10%, bude naše rozhodování daleko těžší a pravděpodobně si účast na zakázané dohodě, která nese takové riziko, rozmyslíme.

Pro zjednodušení představy o relativní výši sankcí udělených ÚOHS byla zpracována tabulka 2, která udává informace o relativní výši pokut udělovaných ÚOHS, vyjádřených procentuálně jako podíl z dosažených obrátů, ve vybraných případech z oblasti zakázaných dohod a bid riggingu. Jako vzorek byly vybrány nejvýše sankciované případy v historii ČR. V tabulce není uveden případ PISU, protože se nejednalo o ryze český případ a do jeho šetření byly vzhledem k jeho nadnárodnímu charakteru zahrnuty i další soutěžní orgány a EK.

Tabulka 2: Přehled vybraných nejvyšších sankcí ÚOHS vyjádřených jako % z obrátu společnosti

Společnost	Sankce v mil. Kč	% z obrátu
313 mil. Kč za cenový kartel pohonných hmot		
BENZINA a.s.	98	0,60%
Shell Czech Republic a.s.	68	0,52%
OMV Česká republika, s.r.o.	65	0,25%
Aral ČR, a.s.	40	0,34%
CONOCO Czech Republic s.r.o.	22	0,56%
AGIP Praha, a.s.	20	0,42%
120 mil. Kč za cenový kartel pekárenských společností		
DELTA PEKÁRNY a.s.	31	1,25%
ODKOLEK a.s.	19	3,03%
PENAM spol. s.r.o.	17	5,13%
113 mil. Kč kartel v oblasti léčiv		
PHOENIX Lékárenský velkoobchod	54	0,23%
Alliance UniChem CZ	24	0,25%
PHARMOS	19	0,18%
GEHE Pharma Praha	17	0,30%
97 mil. Kč za bid rigging na trhu odpadového hospodářství		
AVE CZ odpadové hospodářství s. r. o.	42	1,28%
A.S.A., spol. s r. o.	24	0,65%
SITA CZ a. s.	20	1,48%
Van Gansewinkel, a. s.	11	2,17%
Průměr		1,17%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací dostupných v Obchodním rejstříku a elektronické databázi rozhodnutí ÚOHS

Z analýzy daného vzorku případu vyplývá, že se pokuta uložená ÚOHS průměrně pohybuje mezi 1-1,5% z obrátu společnosti. V případě pekárenských společností musel Úřad dokonce základní pokutu zvýšit, aby byla alespoň vyšší, než odhadnutý zisk dosažený díky pokutovanému protisoutěžnímu jednání. Jedná se sice jen o vzorek několika uložených pokut, nicméně i ten má svoji vypovídající hodnotu. Například společnost Penam dosáhla díky uzavření kartelu zisku 14 mil. Kč. Sankce pro tuto společnost byla stanovena ve výši 16,5 mil Kč. Nelze předpokládat, že by takový postih mohl odradit potenciální kartelisty. Zisky ostatních společností nejsou zveřejňovány a porovnání jediné společnosti nelze považovat za vypovídající. Úřad mohl přihlížet k různým polehčujícím

okolnostem, nicméně nelze vyvrátit, že se při stanovování sankcí obvykle drží u dolní hranice 10%. Oproti tomu statistiky Evropské komise z roku 2006 ukazují, že pokuty ve výši 9% - 10% z ročního obrátu udělila ten rok v osmi procentech případů. Pod hranici 2% ročního obrátu pak pokutovala v 69% případů. [23] Ve věci sankcionování zakázaných dohod se tedy Úřad pohybuje celkem při zemi. Dle informací z poloviny roku 2014 se však chystá vydat nové oznámení o metodologii vyměřování pokut, která by měla přinést jejich citelné zvýšení a to pak zejména pro tzv. tvrdé kartely neboli hard-core kartely, jejichž předmětem je přímé určování cen, rozdělení trhu, či zdrojů, a omezené nebo kontrola výroby, odbytu, výzkumu a vývoje, nebo investic. [71]

6.2.4. Vyjmutí dohody ze zákazu dohod

Běžně se soutěžní orgány setkávají i s mnoha dohodami, které sice jsou vzhledem ke svému charakteru protizákonné, nicméně pro svou nevýznamnost, či obsah, v zásadě hospodářskou soutěž negativně neovlivňují, nebo alespoň ne natolik, že mohou být vyjmuty ze zákazu dohod. Existuje několik právních úprav, na základě kterých lze dohodu vyjmout ze zakázaných dohod.

Vyjmutí na základě charakteru obsahu dohody

Některá ujednání mezi soutěžiteli nespádají vzhledem k obsahu tohoto ujednání do sekce zakázaných dohod. Jedná se o dohody, které přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobku anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, a zároveň vyhražují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících, dále dohody, které neukládají příslušným podnikům omezení, jež nejsou k dosažení těchto cílů nezbytná a dohody, které neumožňují těmto podnikům vyloučit hospodářskou soutěž ve vztahu k podstatné části výrobků tímto dotčených, jsou vyloučeny ze zákazu dohod. [93] S těmito dohodami nesou jejich účastníci velkou odpovědnost za své chování, které musí sladovat s pravidly hospodářské soutěže. Nesmí v tomto případě jednat chybně, aby hranici zakázané dohody nepřekročily a nevystavily se tak riziku sankcí.

Pravidlo de minimis

Kromě předchozího pravidla jsou ze zákazu dohod vyloučeny i dohody mající zanedbatelný dopad na hospodářskou soutěž. Ani Smlouva, ani ZOHS však tento zanedbatelný dopad nekonkretizují. Pro účely vymezení zanedbatelného dopadu dohod

souží „Sdělení Evropské komise o dohodách menšího významu, které výrazně neomezují hospodářskou soutěž podle čl. 101 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie“ resp. „Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o dohodách, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný“. Toto pravidlo je známo pod označením pravidlo de minimis. Interpretace těchto oznámení je shodná a zanedbatelný dopad vymezuje následovně:

- Horizontální dohody mají zanedbatelný vliv, nepřekračuje-li podíl na trhu držený smluvními stranami dohody 10% na kterémkoli z relevantních trhů ovlivněných touto dohodou, jestliže je tato dohoda uzavřena mezi podniky, které jsou skutečnými nebo potenciálními soutěžiteli na kterémkoli z těchto trhů.
- Vertikální dohody mají zanedbatelný vliv, pokud podíl na trhu držený každou ze smluvních stran dohody nepřekračuje 15% na kterémkoli z relevantních trhů ovlivněných touto dohodou, jestliže je tato dohoda uzavřena mezi podniky, které nejsou skutečnými nebo potenciálními soutěžiteli na žádném z těchto trhů.

Některé dohody i přesto, že splňují podmínky dohod se zanedbatelným dopadem, tomuto nařízení nepodléhají a jsou i tak považované za zakázané. Konkrétně se jedná o hard-core kartely. [82]

Vyjmutí dohody za použití jedné z obecných podmínek (tzv. blokové výjimky)

V případě dohod, jejichž pozitivní dopad vyváží dopad protisoutěžního jednání, lze na základě obecných výjimek vyjmout dohodu ze zákazu. Výňatek těchto dohod ze zákazu podléhá některým nařízením Rady a Komise. Ve stručnosti se jedná o tyto dohody:

- Dohody o výhradním prodeji,
- dohody o výhradním nákupu,
- dohody o distribuci a servisu motorových vozidel,
- dohody o franšíze,
- dohody o specializaci,
- dohody v oblasti výzkumu a vývoji,
- dohody v oblasti pojišťovnictví,
- dohody v oblasti přenosu technologií.

Splňují-li tyto dohody předpoklady z nařízení vydaných Komisí a Radou, pak jsou automaticky vyňaty ze zakázaných dohod. [16]

6.2.5. Odvolání proti rozhodnutí Úřadu a Komise

Jak rozhodnutí Komise, tak rozhodnutí Úřadu jsou napadnutelná. Každý z účastníků řízení má právo se odvolat a dát rozhodnutí k přezkumu. Volba orgánu, kterému je možné podat odvolání, závisí na tom, zda rozhodnutí vydala Komise, či národní soutěžní orgán.

Chce-li se účastník odvolat proti rozhodnutí Komise, má možnost napadnout toto rozhodnutí u Tribunálu EU. Ten vznikl v roce 1988 jako Soud první instance, přičemž na Tribunál byl přejmenován až Lisabonskou smlouvou. Obvykle se účastníci řízení odvolávají proti výši stanovené pokuty. Tribunál má pravomoci tuto pokutu zrušit, snížit, či naopak zvýšit. Proti rozhodnutí Tribunálu se pak lze odvolat do dvou měsíců k Nejvyššímu správnímu soudu. [13] Ten však může přezkoumávat rozhodnutí Tribunálu pouze v případě, pokud hrozí porušení jednotnosti a soudržnosti komunitárního práva (např. porušení právních předpisů Tribunálem). [7]

Napadení rozhodnutí národních soutěžních orgánů členských zemí je vždy dáno legislativou příslušné země. V ČR se první rozhodnutí ÚOHS nepodává k žádné soudní instituci, ale protože řízení před Úřadem je dvoustupňovým řízením, lze rozhodnutí vydané v prvním stupni řízení napadnout tzv. rozkladem u předsedy Úřadu. Předseda Úřadu prvostupňové rozhodnutí posoudí, a buď ho potvrdí a rozklad zamítne, nebo ho odmítne a vrátí případ k přezkumu. [77] Rozklad je opravný prostředek, který je upraven Správním řádem ČR a žádost o něj lze podat do 15 dnů od doručení rozhodnutí. [95]

7. *Leniency program jako nástroj v boji proti kartelům*

Z důvodu stále složitějšího a náročnějšího odhalování zakázaných dohod, které je dáno zejména stále se vyvíjejícími technologiemi potřebnými pro komunikaci mezi dohodnutými stranami a jejich snahou o ututlání dohody, vznikl tzv. leniency program, neboli program schovávavosti, kterému se bude následující část práce, vzhledem k významnosti jeho postavení v oblasti boje proti kartelům, věnovat. Z dostupných informací lze totiž usoudit, že leniency program dopomohl k odhalení mnoha kartelů a to nejen v EU ale například i ve Spojených státech, kde se po zavedení programu v roce 1993 zvýšil počet vyšetřovaných případů dvanáctkrát. Tato fakta jsou důvodem, proč hraje v současné době v soutěžním právu velmi významnou roli.

Leniency program je zaměřen na big rigging a horizontální dohody, zejména pak hard-core kartely. [56] Jeho princip spočívá v tom, že účastník zakázané dohody jako první podá soutěžnímu orgánu či EK podnět o existenci této dohody. Pokud soutěžitelem poskytnuté informace opravdu její existenci prokážou a za předpokladu, že žadatel splní několik dalších podmínek a při vyšetřování spolupracuje s vyšetřujícím orgánem, může se soutěžitel na základě žádosti o leniency vyhnout pokutě za účast na této dohodě. [62] V rámci ekonomické teorie se v zásadě jedná o případ vězňova dilematu, kdy účastník, který poruší dohodu v podobě poskytnutí informací a odhalení kartelu soutěžnímu orgánu, bude odměněn v podobě neuložení pokuty. [14] Leniency dále umožňuje na základě žádosti snížit pokutu těm účastníkům kartelu, kteří poskytnou další významné důkazy a informace o fungování kartelu, a to i přes to, že tito účastníci nepodali žádost jako první v pořadí. [62]

7.1. *Historie Leniency programu v ČR a EU*

Poprvé byl leniency program v ČR přijat v roce 2001 a vycházel z tehdejšího programu EK. [56] V té době již nebyl leniency v některých zemích výjimkou. Před zavedením v ČR fungoval program například v EU, Kanadě, USA nebo Izraeli. Jak již bylo řečeno, v USA byl program zaveden už v roce 1993. Evropská komise přijala vyhlášku o leniency programu v roce 1996 [52], ale až v roce 2006 vydala model leniency programu, který má sloužit jako předloha pro sjednocení uplatňování pravidel leniency

programu v členských zemích EU a jako vodítko pro členské země, které teprve tento program implementují. [35]

V ČR se zavedení programu nesetkalo s takovým úspěchem, jaký zaznamenala po jeho zavedení Evropská komise. Tento fakt byl dle vyjádření tehdejšího předsedy ÚOHS Martina Peciny pravděpodobně spojen s komplikovaností a procesní nejasností programu, což mohlo potenciální žadatele odradit. Poprvé byla žádost v ČR podána až v roce 2004 společností PINELLI, která uzavřela smlouvu o výhradním prodeji s distributorem svých energetických nápojů, a uplatněním programu se tak vyhnula pokutě téměř 20 mil. Kč. Pro zvýšení efektivity programu byl ÚOHS nucen provést jeho revizi a v roce 2007 vydal nový program pod názvem „Leniency 2007“, který vycházel z modelového programu ECN a současně z nového programu EK vyhlášeného v roce 2006. Oproti „Leniency 2001“ došlo k významným změnám. Program se nově vztahuje pouze na horizontální dohody, které jsou z hlediska soutěže daleko závažnější, než vertikální, zejména pak na hard-core kartely. Kromě podrobnějšího vymezení podmínek uplatnění došlo v rámci nového programu k rozdělení na leniency typu I a leniency typu II, které opět vycházelo z modelového programu a bylo v té době naprostou novinkou. Nový program také upřesňuje podmínky podání žádosti a podmínky následného postupu Úřadu, který nebyl do té doby v podstatě vůbec upraven. Další změna je významná pro účastníky horizontálních kartelů nadnárodní povahy, které spadají do jurisdikce více soutěžních orgánů. Žadatel může v tomto případě podat pouze jednu žádost u EK, přičemž o tom ostatní příslušné soutěžní orgány pouze vyrozumí. [56] Revize z roku 2007 zvýšila efektivitu programu a jeho významnost v rámci soutěžní politiky, nicméně program nebyl v té době nijak právně zakotven. Jako soft law fungoval v ČR až do roku 2012, kdy se stal součástí ZOHS, a mohly tak zmizet jakékoliv pochyby o právní jistotě při jeho aplikaci. Potenciální žadatelé tak mají stoprocentní jistotu, že jim při splnění podmínek stanovených zákonem bude pokuta odpuštěna. [64]

7.2. Právní úprava leniency programu v ČR a EU

Leniency program je v ČR ukotven v ZOHS §22b a §22ba od roku 2012. Jeho úprava v zákoně vychází z pravidel Evropské komise pro uplatňování leniency a důvody pro odpuštění, či snížení pokuty, stejně tak sazby možného snížení pokut jsou

s pravidly komunitárního práva totožné. Proto bude postačující shrnout principy uplatňování leniency v ČR a EU tak, jak jsou uvedeny v ZOHS.

Dle ZOHS právnická osoba za správní delikt neodpovídá v případě, že vynaložila veškeré úsilí k zabránění porušení právní povinnosti. Dále určuje, že Úřad upustí od uložení pokuty, pokud soutěžitel

- jako první ze všech soutěžitelů podílejících se na kartelu předloží Úřadu informace a podklady o utajované horizontální dohodě, které Úřadu dosud nebyly známy a které odůvodňují Úřad k provedení cíleného šetření na místě, anebo existenci kartelu prokazují,
- přizná svou účast na dohodě,
- nečiní nátlak na ostatní soutěžitele, aby se této dohody účastnili a
- v průběhu správního řízení poskytuje Úřadu všechny jemu dostupné podklady a informace týkající se dohody a aktivně napomáhá k objasnění případu.

Tomuto soutěžiteli pak lze pokutu odpustit úplně a v takovém případě mluvíme o leniency typu I. Existuje i leniency typu II, na základě kterého může soutěžní orgán některým členům kartelu pokutu snížit v případě, že soutěžitel předloží dokumenty, které mají významnou přidanou důkazní hodnotu ve vztahu k dosud Úřadem již získaným podkladům a informacím. ÚOHS přitom přihlédně k pořadí soutěžitelů, dále k době kdy byly informace Úřadu podány a k míře důležitosti informací k prokázání utajených dohod. [93] Pokuta může být snížena až o 50% u prvního žadatele, zatímco u druhého se obvykle uplatňuje snížení o maximálně 30% a u dalších pak o 20%. Leniency typu II má v zásadě účastníky kartelu motivovat ke sdělení dalších, dosud nezjištěných informací. [56]

Zjednodušeně řečeno, leniency umožňuje pokutu za kartelové dohody snížit (leniency typu II) nebo úplně odpustit (leniency typu I). To vše za předpokladu, že má účastník dohody zájem na jejím ukončení a spolupracuje s ÚOHS během vyšetřování. Odpustit či snížit pokutu lze jen na základě žádosti o odpuštění/snížení pokuty podané soutěžitelem, přičemž zákon dále stanovuje termíny podání těchto žádostí v rámci procesu řízení daného případu. [93]

7.3. *Leniency program v praxi ČR a EU*

O významnosti leniency programu, jakožto nástroje antimonopolní politiky, lze jen stěží pochybovat. Za dobu svého fungování se leniency ukázal být velmi účinným nástrojem, který usnadňuje nejen odhalování kartelových dohod, ale pomáhá i při destabilizaci samotného kartelu. Jen za prvních 6 let od přijetí vyhlášky vydala Evropská komise 16 rozhodnutí v oblasti kartelových dohod, které byly odhaleny na základě přihlášky o leniency a sankcionovány v celkové hodnotě 2 240 mil. Eur. [52] Růst odhalených případů EK na základě tohoto programu přiměl mnoho dalších zemí k jeho přijetí a zavedení v rámci svých hospodářských politik. V současnosti programu využívá 27 členských zemí EU. Jediným členským státem, který ještě tento program nevyužívá je Malta. [24] Prvním a doposud i posledním krokem, který k zavedení programu tato země podnikla je zveřejnění návrhu regulace ke konzultaci. [40]

Pro představu o množství přijatých žádostí o uplatnění leniency programu napříč soutěžními orgány členských států EU byla zpracována tabulka 3, která uvádí počet těchto podnětů přijatých jednotlivými orgány v letech 2010-2012 (Vzhledem k obtížnosti vyhledání a nedostatku dostupných informací o počtu podaných žádostí o leniency v EU je období omezeno pouze na tyto tři roky).

Tabulka 3: Počet podaných žádostí o leniency v členských státech EU v letech 2010-2012

Země/rok	2010	2011	2012	Celkem žádostí
Slovensko	5	1	6	12
ČR	2	4	3	9
Dánsko	2	2	1	5
EK	25	60	41	126
Finsko	0	1	0	1
Francie	16	9	7	32
Irsko	0	4	2	6
Itálie	5	5	0	10
Litva	1	0	0	1
Maďarsko	3	2	3	8
Německo	56	41	51	148
Nizozemsko	11	11	10	32
Norsko	6	3	6	15
Polsko	8	2	16	26
Portugalsko	3	1	1	5
Rakousko	2	6	7	15
Slovensko	1	1	0	2
VB	25	14	13	52
Celkem žádostí	171	167	167	505

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů dostupných v informačním listu ÚOHS č.3/2013 – Leniency a narovnání

Celkový počet podaných žádostí v uvedených státech za rok 2010 je 171 a ve dvou následujících letech po 167. ÚOHS pak v rozmezí těchto tří let zaznamenal 9 podaných žádostí. V porovnání s podobně velkými zeměmi je toto množství průměrné. Velký úspěch slaví tento program zejména v Německu, které za sledované roky zaznamenalo 148 žádostí o schovávavost. I přesto, že se jedná o jeden z největších evropských trhů, je takový počet žádostí úctyhodný. Na rozdíl od ostatních přijatých podnětů, které ne vždy vycházejí ze skutečně existujícího kartelu jsou obvykle podněty přijaté na základě programu leniency sázkou na jistotu a znamenají vždy odhalení zakázané dohody.

7.4. Vybrané případy uplatnění leniency programu řízené EK

Pro demonstraci uplatnění leniency v rámci případů nadnárodního charakteru, na které bylo uplatněno komunitární právo EU a které byly v řízení Evropské komise, budou použity případy, které se pro svůj charakter a závažnost staly jedněmi z nejvýše

pokutovaných případů v historii EK. Sankce byly stanovené v řádech několika set miliónů EUR.

Dohoda o manipulaci s mezibankovními úrokovými sazbami

Díky leniency programu byl odhalen kartel, který co do výše pokuty nemá v EU obdoby. V prosinci roku 2013 udělila Komise sedmi bankám pokutu v celkové hodnotě 1,7 mld. EUR za kartel, v rámci kterého mezi sebou manipulovaly mezibankovní sazbu LIBOR a EURIBOR. Kartelová dohoda o manipulaci se sazbou LIBOR, na které se podílelo šest bank, trvala v letech 2007-2010. Dohoda o manipulaci se sazbou EURIBOR měla čtyři účastníky a trvala v letech 2005-2008. Komise zahájila řízení v roce 2013 na základě žádostí o schovávavost od banky Barclays a banky USB, jakožto účastníků těchto dvou dohod. Pokuty udělené komisí ještě týž rok byly rozděleny takto:

Tabulka 4: Pokuty uložené za případ LIBOR

Případ LIBOR			
Účastník dohody	Doba účasti na dohodě	Snížení pokuty	Finální pokuta v tis. Eur
Barclays	32 měsíců	100%	0
Deutsche Bank	32 měsíců	30%	456 861
Société Générale	32 měsíců	5%	445 884
RBS	8 měsíců	50%	131 004

Zdroj: Souhrnná zpráva o rozhodnutí EK dostupná na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1208_en.htm

Společnost Barclays uplatnila leniency typ I a vzhledem ke spolupráci a poskytnutí veškeré důkazní evidence byla od pokuty osvobozena. Ostatní společnosti využily leniency typu II a všem byly za spolupráci během vyšetřování sníženy pokuty. Fakt, že společnosti byly ochotny spolupracovat a poskytnout důkazní materiály a informace usnadnil a urychlil průběh vyšetřování a s tím i spojené náklady EK. [20]

Tabulka 5: Pokuty uložené za případ ERIBOR

Případ ERIBOR			
Účastník dohody	Doba účasti na dohodě	Snížení pokuty	Finální pokuta v tis. Eur
UBS (5 účastníků)	1, 1, 5, 8 a 10 měsíců	100% pro všech 5 účastníků	0
RBS (3 účastníci)	3, 5 a 8 měsíců	25% pro jednoho účastníka	260 056
Deutsche Bank (2 účastníci)	2 a 10 měsíců	35%, 30%	259 499
JPMorgan (1 účastník)	1 měsíc	-	79 897
Citigroup (3 účastníci)	1, 2 a 3 měsíce	35%, 100%, 40%	70 020
RP Martin (1 účastník)	1 měsíc	25%	247

Zdroj: Souhrnná zpráva o rozhodnutí EK dostupná na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1208_en.htm

Stejně jako u první dohody odpustila Komise na základě programu schovávavosti všem účastníkům banky UBS pokutu úplně a většině účastníků byla pokuta za spolupráci během šetření ponížena. [20]

Závažnost tohoto případu a jeho dopady na společnost jsou vzhledem k výši udělené pokuty závažné. Vice-prezident EK pro hospodářskou soutěž Joaquín Almunia označil tento kartel za skandál a jeho vyjádření je varováním pro případné účastníky podobných dohod: *„Dnešní rozhodnutí je signálem, že Komise je odhodlána bojovat a takto sankciovat podobné kartely v oblasti finančního sektoru.“* [20, vlastní překlad] Od té doby Komise odhalila další dva kartely týkající se manipulace úrokových sazeb. Zatím poslední rozhodnutí o kartelu tohoto typu vydala Komise v roce 2014, přičemž Joaquín Almunia se k případu opět vyjádřil takto: *„Naše ekonomika potřebuje zdravý, transparentní a dobře funkční finanční systém. Proto musí být pravidla hospodářské soutěže v rámci tohoto sektoru posílena.“* [21, vlastní překlad] Na základě těchto vyjádření lze předpokládat, že odhalení těchto případů pravděpodobně přiměje Komisi k intenzivnějšímu dozoru nad finančním sektorem.

Kartel ve věci TV obrazovek a počítačových monitorů

Tato dohoda je druhým nejvyšší pokutovaným kartelem v řízení EK vůbec, a stejně jako předchozí případ byla odhalena na základě žádosti o leniency. Tentokrát se dohoda

týkala ujednání o cenách, o rozdělení trhu, zákaznících, a výrobě. Žádost o schovávavost v roce 2007 podala společnost Chunghwa a Komise v listopadu téhož roku zahájila vyšetřování. Po provedení několika kontrol obdržela další žádosti o schovávavost a to od podniků Samsung SDI, Panasonic (společně s MTPD), Philips a Technicolor. Dále bylo stranám zasláno několik žádostí o informace a vzhledem k vyslyšení těchto žádostí a poskytnutí dalších důkazních materiálů byla na základě leniency pokuta některým z účastníků snížena, viz tabulka 6.

Tabulka 6: Pokuty uložené za případ TV obrazovek a počítačových monitorů

Účastník dohody	Snížení pokuty na základě leniency (%)	Finální pokuta v tis. Eur
Chunghwa	100%	0
Samsung SDI	40%	150 842
Philips	30%	313 356
LG Electronics	-	295 597
Philips and LG Electronics	30% (snížení platí pouze pro Philips)	391 940
Technicolor	10%	38 631
Panasonic	-	17 478
Toshiba	-	28 048
Panasonic, Toshiba and MTPD2	-	86 738
Panasonic and MTPD2	-	7 885

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací v souhrnné zprávě o rozhodnutí EK, dostupné z [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013XC1019\(02\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013XC1019(02))

Podniku Chunghwa byla pokuta odpuštěna, protože jako první poskytl informace o této dohodě. [33]

7.5. Vybrané případy uplatnění leniency programu řízené ÚOHS

Díky leniency programu rozuzlil Úřad dohodu, která do té doby neměla co do rozsahu, délky trvání a sofistikovanosti v praxi Úřadu obdoby. Jednalo se o případ PISU (plynem izolované spínací ústrojí), za který byla stanovena sankce v celkové hodnotě 941 811 000 Kč.

Případ PISU – nejzávažnější případ v historii ÚOHS

Kartel PISU byl celosvětovým kartelem s velmi složitou strukturou. Jednalo se o dohodu mezi dvaceti právními subjekty, které se podílely na protiprávním jednání v odvětví plynem izolovaných spínacích přístrojů. Tito účastníci se scházeli za účelem

- rozdělování projektů v souladu s předem stanovovanými kvótami,
- dohod o cenách, které by mohl určený podnik účtovat,
- dohod o cenotvorbě při účasti na veřejných zakázkách,
- dohod na parametrech cenotvorby, které budou dodržovány v případě, že se strany nebudou moci dohodnout mezi sebou, komu by měl být projekt přidělen.

Předmětem ujednání bylo i to, že japonské podniky nebudou prodávat v Evropě a zároveň že evropské podniky nebudou prodávat v Japonsku.

Komise zahájila v tomto případě šetření na základě žádosti o leniency od jednoho z účastníků - společnosti ABB. Při tomto šetření zjistila, že poslední komunikace mezi účastníky kartelu proběhla 11.5.2004, což bylo několik dní po přistoupení dalších deseti států do EU. Vzhledem k obtížnosti uložení sankcí s ohledem na posledních pár dnů kartelu od 1.5.2004 do 11.5.2004, kdy by se řízení vztahovalo i k novým členům EU, se Komise rozhodla, že její šetření bude pokrývat pouze tu část kartelu, která se odehrála na území tehdejších patnácti členských států EU, a že vůči aspektům případu, které se vztahovaly k nově vstoupeným státům, vést šetření nebude. [28] Zůstalo tedy v rukou jednotlivých soutěžních orgánů nově vstoupených států, zda ve věci PISU řízení zahájí.

Úřad, který také obdržel žádost o neuložení pokuty od společnosti ABB, se tedy po vyrozumění Komise rozhodl zahájit v roce 2006 řízení, vztahující se k protiprávnímu jednání, které ovlivňovalo český trh. Společnost ABB Úřadu jako první předložila seznam všech účastníků, přehled sjednaných dohod, informace o organizaci kartelu, jeho působení nejen v ČR, a postupně pak i zbylou potřebnou dokumentaci. Dalšími členy kartelu byly společnosti ALSTOM, AREVA, Fuji, Hitachi, Mitsubishi, Toshiba a Siemens. Úřad při stanovování pokuty přihlížel k závažnosti jednání těchto společností a dopadům tohoto jednání na spotřebitele a trh. Zdůraznil, že kartel obsahoval všechny nejzávažnější formy dohod – ujednání o cenách, o rozdělení trhu a dohody o ovlivnění nabídek, tedy big rigging. Úřad kromě toho přihlédl i k přitěžujícím okolnostem a zvýšil základní pokutu společností, které fungovaly jako sekretariát kartelu a společností, které měly iniciační

roli. Po zhodnocení všech aspektů dospěl Úřad k rozhodnutí o udělení pokuty v celkové výši 941,88 mil. Kč.

Finální pokuty byly jednotlivých účastníkům kartelu vymezeny následovně:

Tabulka 7: Pokuty uložené za případ PISU

Účastník dohody	Pokuta v mil. Kč
společnost ALSTOM	85 581
společnosti Areva (3)	146 478
společnosti Fuji (2)	88 816
společnosti Hitachi (2)	109 200
společnost JAEPS	44 408
společnost Mitsubishi	75 348
společnost Toshiba	70 762
společnosti Siemens (3)	240 472
společnost VA Tech Transmission	44 408
společnost Nuova Magrini Galileo	44 408

Zdroj: Vlastní zpracování na základě rozhodnutí ÚOHS č. S222/06-3113/2007/710

Společnostem ABB bylo dle Programu aplikace mírnějšího režimu při ukládání pokut, jakožto účastníkovi dohody, který jako první předložil Úřadu informace důkazy a svědectví o existující dohodě, od pokuty upuštěno. Úřad deklaroval, že poskytnuté důkazy o existenci kartelu byly pravdivé a že mu napomohly tuto existenci kartelu prokázat. Dále deklaroval, že společnosti ABB s Úřadem během šetření vstřícně spolupracovaly a v minulosti nevytvářely nátlak na ostatní soutěžitele, aby se k tomuto kartelu připojili. Podmínky pro neuložení pokuty na základě leniency programu tedy byly díky těmto skutečnostem splněny. [86]

Případ PISU je zvláštním v tom, že Úřad vedl souběžně s Komisí správní řízení ve stejné věci. Rozhodnutí Úřadu bylo v roce 2008 zrušeno Krajským soudem, který uvedl, že trestání kartelu ÚOHS za působení v ČR a trestání téhož kartelu Komisí je v rozporu s pravidlem *ne bis in idem*. [67] Tato zásada zakazuje stíhání obviněného pro týž skutek, pro který už bylo vzneseno pravomocné rozhodnutí. [50] V reakci na zamítnutí sankce Krajským soudem podal Úřad kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, který v roce 2009 Úřadu vyhověl. Krajský soud pak v této věci vznesl otázky k Soudnímu dvoru

Evropské unie, který v roce 2012 rozhodl, že rozhodnutí Úřadu není v rozporu se zásadou ne bis in idem a na základě toho Krajský soud své rozhodnutí zrušil. Proti tomuto rozsudku byla podána kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud v roce 2013 zamítl. [67]

Případ PINELLI – první případ uplatnění leniency v ČR

Jak jsem již zmiňovala, k prvnímu uplatnění leniency programu na území ČR došlo v roce 2004. V té době byl leniency pouhým oznámením Úřadu a žadatelé se tak museli spokojit a spolehnout se pouze s právně nepodloženým příslibem Úřadu, že od pokuty bude na základě oznámení, v případě splnění podmínek, upuštěno.

Společnost PINELLI podala v roce 2002 žádost o upuštění od pokuty při případném zjištění porušení soutěžního práva, vzniklému na základě přezkumu smlouvy o výhradním prodeji mezi společnostmi PINELLI spol. s.r.o. s ATEA EXPORT IMPORT s.r.o. Úřad určil, že dohoda podléhá zákazu §3 ZOHS. Rozhodnutí nabylo právní moci v roce 2004 a společnosti ATEL byla vymezena pokuta ve výši 20 tis. Kč. Společnosti PINELLI byla pokuta na základě žádosti o leniency odpuštěna z následujících důvodů:

- společnost poskytla informace obsažené v žádosti dobrovolně,
- důkazními materiály doložila existenci kartelu,
- dohodu odmítala plnit a nikdy ji neplnila a
- během šetření byla společnost ochotna poskytnout další potřebné informace a s Úřadem vstřícně spolupracovala. [85]

8. Uplatňování protikartelové politiky v zemědělském sektoru

Kromě ochrany hospodářské soutěže je jedním z hlavních cílů EU společná zemědělská politika a s tím i spojená snaha o zachování účinné soutěže na trhu zemědělských výrobků. Nařízení Rady č. 1184/2006 dává odpověď na otázku, zda by se měla pravidla pro ochranu hospodářské soutěže stanovená smlouvou vztahovat i na produkci zemědělských produktů a obchod se zemědělskými produkty. Dle nařízení by se tato pravidla na zmíněné vztahovat měla v případě, že jejich uplatňování nebrání fungování vnitrostátních organizací zemědělských trhů a neohrožuje dosahování cílů společné zemědělské politiky, přičemž velká pozornost by měla být věnována zemědělcům, kteří se zabývají zejména společnou produkcí zemědělských produktů nebo obchodem s nimi, anebo využíváním společných zařízení. Komise a soutěžní orgány všech členských států EU mají tedy na základě tohoto nařízení pravomoc stanovit, zda dohody týkající se zemědělského sektoru ohrožují či neohrožují cíle společné zemědělské politiky, stanovené v čl. 33 Smlouvy, a na základě toho rozhodnout o uplatnění pravidel soutěžní politiky a svými kroky by měla zabránit chybnému vývoji společné zemědělské politiky. [81] V ČR je toto nařízení právně ošetřeno v §4 ZOHS, na základě kterého se zákaz dohod narušujících hospodářskou soutěž nevztahuje na dohody, které nemohou mít vliv na obchod mezi členskými státy Evropské unie podle čl. 101 Smlouvy, avšak splňují ostatní podmínky stanovené výjimkou pro oblast zemědělství. [93]

Josef Bednář, bývalý předseda ÚOHS, vyjádřil pochopení sdružování prvovýrobců ve snaze vytvoření určité protiváhy zpracovatelskému průmyslu, nicméně má-li mít toto sdružování charakter kartelu, není možné ho ignorovat. Vzhledem k tomu, že je možné podat Úřadu žádost o předběžné posouzení zamýšleného chování na příslušných trzích, lze se vyhnout pochybnosti o tom, zda daní soutěžitelé jednají v rozporu se zákonem či nikoliv. [55]

8.1. Některé případy z oblasti zemědělství řízené EK

Případů z oblasti zemědělské produkce, které Komise pokutovala, není v porovnání s ostatními mnoho. V uvedených případech však nešlo rozhodnout jinak než o udělení pokuty proto, že se ve všech případech jednalo o jedny z nejzávažnějších druhů kartelů vůbec, a to o cenové kartely doprovázené dohodami o objemech prodeje, nebo dohodami

o rozdělení trhu. Takové kartely jsou sankcionovány vždy bez výjimky. Za zmínku také stojí, že všechna následující protiprávní jednání byla odhalena na základě uplatnění leniency programu.

Kartely „Banány“ a „Exotické ovoce“

Vyšetřování cenového kartelu v oblasti prodeje banánů působícího v letech 2000-2002 zahájila Evropská komise na základě žádosti o ochranu před pokutami, kterou podala společnost Chiquita a předložila veškerou dokumentaci k zahájení řízení. V červnu roku 2005 provedla Komise kontroly a během následujících dvou let šetření si vyžádala další potřebné dokumenty od obviněných účastníků kartelu. Po zhodnocení došla k rozhodnutí, které bylo určeno osmi právníckým osobám: Chiquita Brands International Inc., Chiquita International Ltd., Chiquita International Services Group N.V., Chiquita Banana Company B.V., Dole Food Company, Inc., Dole Food Company, Inc., Dole Fresh Fruit Europe OHG, Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert & Co. KG, Fresh Del Monte Produce Inc. Společnostem Dole Food Company, Inc. a Dole Fresh Fruit Europe OHG byla udělena společná pokuta 45,6 mil EUR, společností Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert & Co. KG a Fresh Del Monte Produce Inc. byla uložena společná pokuta 14,7 mil EUR. Tyto pokuty byly stanoveny jako součet poměrné části hodnoty prodeje příslušného výrobku, vynásobené počtem let trvání kartelu, a poměrné části hodnoty prodeje, která má odrazovat od horizontálních dohod. Podnik Chiquita byl na základě žádosti o schovávavosti a poskytnutí všech potřebných dokumentů a informací od udělení pokuty úplně osvobozen. [31]

Žádost společnosti Chiquita se vztahovala i k dohodě o cenách banánů se skupinou společností Pacific. Tento případ byl oddělen od případu „banány“ a veden pod názvem „exotické ovoce“. Dohoda byla uplatňována v Itálii, Portugalsku a Řecku v letech 2004-2005 a stejně tak jako u předchozího případu, byla společnost Chiquita pokuta odpuštěna. [30]

Kartel „Houby“

Na základě žádosti o prominutí pokuty od společnosti Lutèce, učinila Komise v roce 2012 několik neohlášených inspekcí v prostorách několika výrobců konzervovaných hub. Cílem odhalené kartelové dohody bylo stabilizovat podíly na trhu s výrobky pod kontrolou kartelu a zastavit pokles cen. Účastníci si k dosažení tohoto cíle stanovovali minimální

prodejní ceny, rozdělovali si zákazníky a dohadovali se na cílových objemech. Tyto kartelové kontakty trvaly v letech 2010-2012 (v případě společnosti Lutèce pouze do roku 2011) a po celou dobu zasahovaly celé území EHP. Komise dospěla k následujícímu verdiktu:

Celková pokuta ve výši 20,7 mil EUR byla udělena společnostem Prochamp a Bonduelle. Třetímu účastníkovi kartelu, společnosti Lutèce, byla pokuta prominuta ve výši 100% na základě žádosti o ochranu před pokutami a vzhledem k poskytnutí veškerých informací potřebných pro vyšetřování. Společnosti Prochamp bylo prominuto 30% z pokutované částky za významnou spolupráci při vyšetřování. Vzhledem k původní výši stanovené sankce, která celkem činila 32,2 mil EUR a přesahovala tak 10% ročních obrátů obou firem, bylo uplatněno pravidlo maximální hranice pokuty 10% z celkového ročního obrátu. [29]

Cenový a množstevní kartel „Garnáti“

Devět let trvající dohoda mezi společnostmi Heiploeg, Klaas Puul a později i mezi společnostmi Kok Seafood a Stührk byla ukončena v roce 2009, kdy společnost Klaas Puul podala u Evropské komise žádost o leniency. Společnosti se v letech 2000- 2009 podílely na dohodě o stanovení cen a objemů prodeje severomořských garnátů. Dohoda se dotýkala zejména Belgie, Francie, Německa, Nizozemska a Dánska, nicméně ovlivnila obchod s garnáty v celé EU. Při stanovení pokut vycházela komise zejména z doby účasti jednotlivých společností na protiprávním jednání, dále z objemů prodeje garnátů jednotlivých společností a v neposlední řadě i z polehčujících okolností, tedy z uplatnění leniency a ze spolupráce při šetření mimo rámec oznámení o schovávavosti. Závěrečná pokuta byla stanovena v celkové výši 27,8 mil. Eur pro společnosti Heiploeg, Kok Seafood a Stührk. Společnosti Klaas Puul byla pokuta na základě uplatnění programu schovávavosti v plné výši odpuštěna. [32]

8.2. Případ z oblasti zemědělství řízený ÚOHS

I Úřad pro ochranu hospodářské soutěže má praxi s případy z oblasti zemědělství. Jako příklad lze uvést následující dva příklady:

Cenový kartel plemenářů

V roce 2001 vydal Úřad rozhodnutí v případě plemenářů. Devět společností jednalo od roku 1998 ve vzájemné shodě tím, že stanovovaly prodejní ceny inseminačních dávek plemenných býků pro své odběratele, tedy chovatele skotu. Za toto jednání vyměřil Úřad pokutu v celkové výši 2 570 tis. Kč. Příklad se nakonec na základě odvolání dostal až před Nejvyšší správní soud, který rozhodnutí Úřadu potvrdil. [84]

Cenový kartel producentů drůbeže

V roce 2007 vydal Úřad rozhodnutí o udělení sankce za kartel sedmi producentů jatečných kuřat. Účastníci dohody AGRODRUŽSTVO JEVIŠOVICE, Zemědělské družstvo PETŘÍN, Zemědělské družstvo Roštýn, ZEVA CHLÍSTOVICE, a.s., SUŠÁRNA POHOŘELICE, AGROPRODUCT a KARLOV, a.s. se v roce 2006 domluvili na společné strategii stanovování ceny jatečných kuřat, který měla být 20 Kč/kg. Zároveň vyzvali další chovatele, aby pod touto cenou v dalším roce neprodávali. Na základě těchto zjištění zahájil Úřad v lednu roku 2007 řízení a v témže roce vydal rozhodnutí o uvalení pokuty v celkové výši 14 208 tis. Kč. [88] Proti rozhodnutí podaly sankciované společnosti rozklad, v rámci kterého byla pokuta potvrzena. Pokutovaní pak ještě podali kasační stížnost ke krajskému soudu, který v roce 2009 rozhodnutí Úřadu zrušil a vrátil k dalšímu řízení a k přezkoumání, do jaké míry se na nezákonném jednání podílelo družstvo PETŘÍN. Úřad po dalším přezkumu dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí je třeba změnit a na základě nových zjištění upravil původní pokuty. Po přehodnocení participace družstva PETŘÍN na zakázané dohodě byla účastníkům kartelu uložena pokuta v celkové výši 14 237 tis. Kč. [89]

Vzhledem k tomu, že se ve všech uvedených případech jednalo o přímé stanovení cen, tedy o jeden z nejzávažnějších druhů kartelů, nemohla být rozhodnutí zvrácena ani akcentací významu společné zemědělské politiky.

9. Závěr

Nepostradatelnost ochrany hospodářské soutěže je nepopiratelná. Zabraňuje zvyšování cen, poklesu konkurenceschopnosti, nutí soutěžitele k inovacím a přizpůsobování se potřebám a přání zákazníků. Chrání tedy spotřebitele a napomáhá zdravému vývoji tržního hospodářství. Kartelové dohody jsou jedním z nejzávažnějších možných způsobů porušování pravidel hospodářské soutěže. Jsou typické pro oligopolní firmy, které mohou vytvořením kartelu působit na trhu jako monopol a ovlivňovat tak tržní podmínky. Ve snaze ochránit proti tomuto jednání příslušné trhy a spotřebitele, se soutěžní orgány po celém světě ve spolupráci s legislativou snaží nesoutěžnímu jednání zabránit. K tomu jim slouží zákony, právní předpisy a nařízení, které tvoří rámec soutěžního práva a protikartelové politiky.

Evropské soutěžní právo má dlouhodobou tradici. Kořeny současné podoby soutěžního práva byly součástí Římských smluv z roku 1957 a od té doby prošla politika ochrany hospodářské soutěže mnoha změnami a výrazným zdokonalením. V současnosti se kromě národních legislativ řídí soutěžní orgány členských států EU i nařízením Evropské rady a Evropské komise, která jsou pro ně právně závazná. Vzhledem k intenzivnímu přizpůsobování národních soutěžních politik komunitárním předpisům z oblasti soutěžního práva, jsou rozdíly mezi těmito dvěma politikami v rámci EU minimální. Praxe soutěžních orgánů členských států EU a Komise zaznamenává i mnoho dohod, které postihují více států najednou. To je dáno velkým množstvím nadnárodních korporací působících na mezinárodních a světových trzích. Tyto kartely šetří obvykle Evropská komise ve spolupráci s příslušnými úřady. Pro odhalování a možnost flexibilního a efektivního řízení nadnárodních případů, které ovlivňují trhy více zemí EU, byla vyvinuta důmyslná komunikace a spolupráce nejen mezi soutěžními orgány EU, ale i mezi nimi a jinými nečlenskými zeměmi. V současnosti existuje několik takových komunikačních sítí pro spolupráci. Spolupráce v rámci těchto sítí je velmi intenzivní a spočívá nejen v řešení stávajících případů, ale i ve vyměňování si informací a zkušeností plynoucí z praxe jednotlivých orgánů a v postupném sjednocování národních hospodářských politik. Tyto faktory pak vedou ke snadnějšímu a efektivnějšímu řízení případů na mezinárodní úrovni.

Pro odhalování kartelů jsou používány nejrůznější metody. Soutěžní orgány se v poslední době více zaměřují na ekonomický přístup, který spočívá v provádění ekonomických analýz v jednotlivých tržních sektorech a v dlouhodobém sledování ekonomických proměnných a hodnocení jejich případných výkyvů. Například za náhlou změnou cen může být kartelová dohoda o cenách. Aby byla podezření vzniklá z analýz prokazatelná, musí soutěžní orgány získat informace a důkazy o existenci kartelu. To lze například místním šetřením, tedy šetřením přímo v prostorách podniku, kde si úřady mohou vyžádat potřebnou dokumentaci. Velmi důležitým nástrojem pro odhalování kartelových dohod je leniency program, který se od svého vzniku stal součástí protikartelových politik mnoha světových zemí a všech zemí EU, vyjma Malty. Zatímco v EU se poprvé objevil již v roce 1996, v ČR byl zaveden v roce 2001, přičemž v ZOHS byl zakotven až v roce 2012. Mnoho účastníků zakázaných dohod si uvědomuje hrozbu v podobě odhalení kartelu soutěžním orgánem a z obavy z pokuty využije právě tohoto programu. Ten spočívá v tom, že se účastník kartelu může odevzdáním informací o utajované dohodě pokutě vyhnout. Toto poskytování informací a spolupráce žadatele při vyšetřování případu usnadňuje soutěžnímu orgánu práci při sbírání důkazů a snižuje i s tím spojené náklady. Program leniency byl několik let zdokonalován a upravován a díky jeho zavedení byla odhalena většina největších případů v praxi Evropské komise i Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Statistiky však ukazují, že má velké uplatnění i v ostatních evropských zemích, které jej využívají, zejména pak v Německu, Velké Británii, nebo Polsku.

Pro stanovení postihu za účast na zakázané dohodě existují pravidla závazná pro evropskou Komisi a soutěžní orgány EU. Jejich cílem je stanovovat takové sankce, které svojí velikostí plní zejména funkci preventivní, což znamená, že sankce by měla být tak vysoká, aby odradila ostatní soutěžitele od uzavírání zakázaných dohod. Na druhou stranu nesmí být pokuty příliš vysoké, aby daný podnik nezruinovaly – to rozhodně není cílem postihů. Základními proměnnými rozhodujícími o výši sankce jsou závažnost deliktu, délka trvání účasti na dohodě a další polehčující či pohoršující okolnosti. Dle nařízení rady EU může pokuta činit maximálně 10% z ročního obrátu pokutované společnosti. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže dosud nestanovil pokutu v takové výši, že by ji byl nucen na základě pravidla 10% snižovat a ve stanovování pokut je daleko

mírnější než Komise – Ta v praxi pravidlo 10% použila mnohokrát. Otázkou tedy je zda pokuty stanovené Úřadem preventivní funkci dostatečně plní.

Relativně novým fenoménem v praxi ÚOHS je bid rigging. Jedná se o zakázané dohody v oblasti veřejných zakázek, kdy se účastníci výběrového řízení domlouvají na strategii svých nabídek. Ačkoliv v ČR byl první případ bid riggingu pokutován až v roce 2011, praxe Komise i jiných evropských soutěžních orgánů zaznamenala první dohody tohoto typu již před mnoha lety. Pro závažnost a významné dopady na trh řadí Úřad tento druh kartelu.

Jako problém se ukázal být nedostatek počtu zaměstnanců, se kterým se Úřad potýká. V posledních několika letech byly kompetence Úřadu výrazně rozšířeny, a ačkoliv počet zaměstnanců v posledních letech vzrostl, Úřad stále kapacitně nestačí důkladně prověřit všechny podněty a otevírá pouze případy s nejzásadnějším dopadem na trh. Vzhledem k tomu, že kartely jsou prioritou všech soutěžních orgánů a jsou považovány za nejhorší formu narušování soutěže, lze shledat neřešení kapacitních problémů Úřadu dosti závažným problémem, protože i ty méně významné dohody, které je Úřad nucen odkládat, mohou mít velké dopady na trh. Bylo by proto vhodné personálně posílit nejen složení oboru kartelů, ale i jiných oborů Úřadu.

Na základě zmíněných faktů lze konstatovat, že právní úprava soutěžní politiky a činnost soutěžních orgánů se v posledních letech velmi zdokonalila a i díky vzájemné spolupráci soutěžních orgánů napříč EU je na vysoké úrovni. Soutěžní orgány disponují mnoha efektivními nástroji, které napomáhají v odhalování kartelů. Evropská komise navíc mezi sebou koordinuje plnění cílů EU, což je patrné z úpravy pravidel uplatňování soutěžního práva v zemědělském sektoru tak, aby nebyly narušovány cíle společné zemědělské politiky. Protikartelová politika v ČR by pak mohla dosáhnout ještě větší efektivity vyřešením kapacitního problému Úřadu a přehodnocením mírnosti stanovování sankcí.

10. Seznam použitých zdrojů

Bibliografické zdroje

- [1] BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ, 2008. *Ekonomie evropské integrace*. 2. vyd. Praha: Grada, 480 s. ISBN 978-80-347-1807-1.
- [2] FRIEDMAN, James W. *Oligopoly Theory*. New York: Press syndicate of the University of Cambridge, 1983. ISBN 0521-23827-7
- [3] GERBER, David J., 1998. *Law and Competition in Twentieth Century Europe. Protecting Prometheus*. New York: Oxford University Press, 469 s. ISBN 0-19-826285-X
- [4] HOLMAN, Robert. *Mikroekonomie: Středně pokročilý kurz*. 2. aktualizované vydání. Praha: C.H.Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-862-0
- [5] MACÁKOVÁ, Libuše a kolektiv. *Mikroekonomie*. 4. upravené a rozšířené vydání. Praha: MELANDRIUM, 2003. ISBN 80-86175-33-2.
- [6] MOTTA, Massimo. *Competition policy :theory and practice*. 1 vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. ISBN 0-521-01691-6.
- [7] RAUS, David a Robert NERUDA. *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU*. Brno: CP Books, 2005. ISBN 80-251-0394-3.
- [8] RAUS, David a Andrea ORŠULOVÁ. *Kartelové dohody*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-016-4.
- [9] SAMUELSON, Paul A., William D. NORDHAUS a Martin GREGOR. *Ekonomie*. 18. vydání. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-80-205-0590-3.
- [10] SOUKUPOVÁ, Jana a spol. *Mikroekonomie*. 4. rozšířené vydání. Praha: Management Press, 2008. ISBN 978-80-7261-150-8. VARIAN, Hal R a Libor GREGA. *Mikroekonomie: moderní přístup*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-85865-25-4
- [11] VARIAN, Hal. R. *Mikroekonomie: Moderní přístup*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-85865-25-4.
- [12] ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. ISBN 80-86730-04-2

Elektronické zdroje

- [13] BLAHUŠIAK, Igor. Tribunál. In: *Euroskop.cz* [online]. 2005 [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/102/sekce/tribunal/>
- [14] BRENNER, S. *An empirical study of the European corporate Leniency program*. [Online] Berlin: Humboldt-University Berlin, 2005. [citováno 11. října 2008]. Dostupný z: http://www.fep.up.pt/conferences/earie2005/cd_rom/Session%20VII/VII.G/brenner.pdf

- [15] BusinessInfo.cz. Evropská soutěžní politika. In: *BusinessInfo.cz* [online]. 2009 [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/evropska-soutezni-politika-5148.html?fornewsid=6071#cil2>
- [16] BusinessInfo.cz. Právní úpravy EU v oblasti ochrany hospodářské soutěže a zadávání veřejných zakázek. In: *BusinessInfo.cz* [online]. 2003 [cit. 2014-08-19]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/evropska-soutezni-politika-5148.html?fornewsid=6071#cil2>
- [17] ČEKAL, Daniel. Soutěžní právo po vstupu České republiky do Evropské unie. In: *Epravo.cz* [online]. 2004 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/soutezni-pravo-po-vstupu-ceske-republiky-do-evropske-unie-29445.html>
- [18] DONATH, Daniel. Ekonomické prověřování kartelů. In: *ÚOHS* [online]. 2011 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/konference-a-seminare/uskutecnene-akce/20-let-uradu-pro-ochranu-hospodarske-souteze-29-11-1-12-2011.html>
- [19] DUBANSKÁ, Barbora a Tereza MATERNOVÁ. České soutěžní právo v novém kabátě. In: *Epravo.cz* [online]. 2012, č. 86257 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/ceske-soutezni-pravo-v-novem-kabate-86257.html>
- [20] EUROPEAN COMMISSION. Antitrust: Commission fines banks € 1.71 billion for participating in cartels in the interest rate derivatives industry. In: *European Commission*. [online]. 2013 [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1208_en.htm
- [21] EUROPEAN COMMISSION. Antitrust: Commission settles RBS-JPMorgan cartel in derivatives based on Swiss franc LIBOR; imposes € 61.6 million fine on JPMorgan. In: *European Commission*. [online]. 2014 [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1189_en.htm
- [22] EUROPEAN COMMISSION. Bilateral relations on competition issues. In: *European Commission* [online]. 2014 [cit. 2014-09-24]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/competition/international/bilateral/index.html>
- [23] EUROPEAN COMMISSION. Cartel statistics. In: *European Commission* [online]. 2015 [cit. 2015-2-12]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>
- [24] EUROPEAN COMMISSION. Competition Authorities, In: *European Commission* [online]. 2014 [cit. 2014-08-18]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/ecn/competition_authorities.html
- [25] EUROPEAN COMMISSION. Competition cases. In: *European Commission* [online]. 2014 [cit. 2014-08-18]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/>
- [26] EUROPEAN COMMISSION. European competition network: Statistics. In: *European Commission* [online]. 2014 [cit. 2014-09-16]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/competition/ecn/statistics.html>

- [27] EUROPEAN COMMISSION. Leniency. In: *European Commission* [online]. 2013 [cit. 2014-09-11]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/competition/cartels/leniency/leniency.html>
- [28] EUROPEAN COMMISSION. Summary for publication of Commission Decision of 24 January 2007 relating to a proceeding under Article 81 of the Treaty establishing the European Community and Article 53 of the EEA Agreement (Case COMP/38.899 — Gas Insulated Switchgear). In: *EUR - Lex* [online]. 2008 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52008XC0110\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52008XC0110(01))
- [29] EUROPEAN COMMISSION. Summary of Commission Decision of 25 June 2014 (Case AT.39965 — Mushrooms). In: *EUR - Lex* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.453.01.0021.01.ENG
- [30] EUROPEAN COMMISSION. Summary of Commission Decision of 12 October 2011 relating to a proceeding under Article 101 of the Treaty of the Functioning of the European Union (Case COMP/39.482 — Exotic Fruit (Bananas)). In: *European Commission*. [online]. 2012 [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52012XC0303\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52012XC0303(01))
- [31] EUROPEAN COMMISSION. Summary of Commission Decision of 15 October 2008 relating to a proceeding under Article 81 of the EC Treaty (Case COMP/39.188 — Bananas). In: *EUR - Lex* [online]. 2009 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52009XC0812\(02\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52009XC0812(02))
- [32] EUROPEAN COMMISSION. Summary of Commission Decision of 27 November 2013 relating to a proceeding under Article 101 of the TFEU: Case AT.39633 — Shrimps. In: *EUR - Lex* [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.453.01.0016.01.ENG
- [33] EUROPEAN COMMISSION. Summary of Commission Decision of 5 December 2012 relating to a proceeding under Article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union and Article 53 of the EEA Agreement (Case COMP/39.437 — TV and computer monitor tubes). In: *EUR - Lex* [online]. 2013 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013XC1019\(02\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013XC1019(02))
- [34] EUROPEAN COMMISSION. The Commissioners. In: *European Commission* [online]. 2014 [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/commission/2014-2019_en
- [35] European Competition Network. ECN Model Leniency Programme. In: *European Commission* [online]. 2012 [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/competition/ecn/documents.html>
- [36] International Competition Network. Cartel. In: *International Competition Network* [online]. 2009 [cit. 2014-10-04]. Dostupné z: <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/working-groups/current/cartel.aspx>

- [37] International Competition Network. History. In: *International Competition Network* [online]. 2009 [cit. 2014-10-03]. Dostupné z: <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/about/history.aspx>
- [38] International Competition Network. Member Directory. In: *International Competition Network* [online]. 2009 [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/members/member-directory.aspx>
- [39] Justice.cz. Veřejný rejstřík a sbírka listin. In: *Justice.cz* [online]. [cit. 2014-09-05]. Dostupné z: [https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-\\$firma?navez=Mahle+Filter+Systems+s.r.o.](https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-$firma?navez=Mahle+Filter+Systems+s.r.o.)
- [40] MCCA. Consultation. In: *Malta Competition and Consumer Affairs Authority* [online]. 2013 [cit. 2014-10-21]. Dostupné z: <http://mcca.org.mt/en/consultations-publications>
- [41] Memorandum o spolupráci s ČTÚ. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-09-24]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/metodiky-a-dokumenty.html>
- [42] Memorandum o spolupráci s SOS. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-09-24]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/metodiky-a-dokumenty.html>
- [43] Memorandum o spolupráci s Protimonopolním úřadem Slovenskej republiky. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-09-17]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/metodiky-a-dokumenty.html>
- [44] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Věstník rejstříku osob se zákazem plnění veřejných zakázek. In: *Informační systém o veřejných zakázkách* [online]. 2013 [cit. 2015-01-29]. Dostupné z: <http://www.isvz.cz/isvz/VZ/VestnikZakazPlneniVZ.aspx>
- [45] NERUDA, Robert. Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva. *Právní rozhledy*. 2004, č. 3. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/clanky-a-prednasky.html>
- [46] OECD. Members and Partners. In: *OECD* [online]. [cit. 2014-08-28]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/membersandpartners/#d.en.194378>
- [47] RAFAJ, Petr. Antimonopolní úřad nemá lidi na odhalování kartelů. In: *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2014-10-30]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/187325-antimonopolni-urad-nema-lidi-na-odhalovani-kartelu/>
- [48] RAFAJ, Petr. ÚOHS slaví jubileum: Antimonopolní úřad se za 20 let svého působení výrazně změnil, říká jeho předseda Petr Rafaj. *Parlamentní magazín*. 2011 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/clanky-a-prednasky.html>
- [49] SAINT-GOBAIN. Annual report 2007. In: *Saint-Gobain* [online]. [cit. 2014-08-28]. Dostupné z: <https://www.saint-gobain.com/en/finance/regulated-information/annual-financial-report>
- [50] SLAVÍKOVÁ, Hedvika. Podstata zásady ne bis in idem. In: *Epravo.cz* [online]. 2003 [cit. 2014-06-05]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/podstata-zasady-ne-bis-in-idem-21638.html>

- [51] ÚOHS. Co je ECA. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-09-18]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace/european-competition-authorities-eca.html>
- [52] ÚOHS, Informační list č. 1/2002: Program mírnějšího režimu při ukládání pokut u zakázaných dohod. [online]. [cit. 2014-09-07]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>
- [53] ÚOHS, Informační list č. 5/2002: Kartelové dohody. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>
- [54] ÚOHS, Informační list č. 3/2003: Problematika Bid-rigging. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>
- [55] ÚOHS, Informační list č. 3/2004: Zemědělství a hospodářská soutěž. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-08-21]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>
- [56] ÚOHS, Informační list č. 3/2007: Nový Leniency program. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-09-05]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>
- [57] ÚOHS, Informační list č. 2/2009: Dohody o určování cen pro další prodej. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-05-04]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>
- [58] ÚOHS, Informační list č. 5/2010: Mezinárodní vztahy. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-09-26]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>
- [59] ÚOHS, Informační list č. 4/2011: Svatomartinská konference 2011. In: *ÚOHS* 2012 [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>
- [60] ÚOHS, Informační list č. 1/2012: Indikátory big riggingu. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>
- [61] ÚOHS, Informační list č. 3/2013: Leniency a narovnání. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-09-08]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>
- [62] ÚOHS. Leniency program – pravidla a výhody nahlášení kartelu. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-09-05]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuziti-dominance/leniency-program.html>
- [63] ÚOHS. Mezinárodní spolupráce. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-09-10]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace.html>
- [64] ÚOHS. Novela zákona přináší zejména větší právní jistotu pro žadatele o leniency. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/1554-novela-zakona-prinasi-zejmena-vetsi-pravni-jistotu-pro-zadatele-o-leniency.html>
- [65] ÚOHS. OECD. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-09-18]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace/oecd.html>

[66] ÚOHS. Organizační struktura Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2015-01-05]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/organizacni-struktura.html>

[67] ÚOHS. Přehled nejvyšších pokut uložených za porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže s následným vývojem jednotlivých kauz. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-08-26]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenych-v-oblasti-hospodarskesouteze.html>

[68] ÚOHS. Spojování soutěžitelů. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-11-13]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/spojovani-soutezitelu.html>

[69] ÚOHS. Sbírky rozhodnutí. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-09-05]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti.html>

[70] ÚOHS. Statistiky z oblasti hospodářské soutěže. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-09-19]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/statistiky-z-oblasti-hospodarske-souteze.html>

[71] ÚOHS. Úřad v kostce. In: *ÚOHS* [online]. 2014 [cit. 2014-09-26]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>

[72] ÚOHS, Výroční zpráva 2008. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-09-24]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocnizpravy.html>

[73] ÚOHS, Výroční zpráva 2009. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-09-24]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocnizpravy.html>

[74] ÚOHS, Výroční zpráva 2010. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-09-24]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocnizpravy.html>

[75] ÚOHS, Výroční zpráva 2011. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-09-24]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocnizpravy.html>

[76] ÚOHS, Výroční zpráva 2012. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-09-24]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocnizpravy.html>

[77] ÚOHS, Výroční zpráva 2013. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-08-12]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocnizpravy.html>

[78] ÚOHS. Vývoj soutěžního práva. In: *ÚOHS* [online]. 2012 [cit. 2014-06-01]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu/vyvoj-soutezniho-prava.html>

[79] ÚOHS, Zásady stanovování pokut. In: *ÚOHS* [online]. [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/legislativa/hospodarska-soutez/ceska-republika.html>

Zákony, nařízení, rozhodnutí, předpisy, smlouvy

[80] Nařízení Rady (ES) č. 1/2003. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/legislativa/hospodarska-soutez/evropska-unie.html>

- [81] Nařízení Rady (ES) č. 1184/2006. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/legislativa/hospodarska-soutez/evropska-unie.html>
- [82] Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o dohodách, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/legislativa/hospodarska-soutez/ceska-republika.html>
- [83] Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 8.listopadu 2013 proceduře směřující k urychlení průběhu správního řízení využitím institutu žádosti o snížení pokuty dle § 22ba odst. 2 ZOHS (procedura narovnání). Dostupné z <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuziti-dominance/procedura-narovnani.html>
- [84] Rozhodnutí ÚOHS č.R007-014/2001. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-1185.html>
- [85] Rozhodnutí ÚOHS č. S 106/04-4340/04-ORP. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-4874.html>
- [86] Rozhodnutí ÚOHS č. S222/06-3113/2007/710. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-6863.html>
- [87] Rozhodnutí ÚOHS č. S159/2009/KD-4325/2010/850. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-9128.html>
- [88] Rozhodnutí ÚOHS č. S 14/07-12929/07/620. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-7544.html>
- [89] Rozhodnutí ÚOHS č. R138,147-152/2007/HS-3525/2011/310/KPo. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-8938.html>
- [90] Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství
- [91] Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli
- [92] Smlouva o fungování Evropské unie
- [93] Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže
- [94] Zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže
- [95] Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- [96] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

11. Seznam grafů, obrázků a tabulek

Graf 1: Velikost trhu jako bariéra vstupu do odvětví	14
Graf 2: Optimální výstup kartelu	18
Graf 3: Počet rozhodnutí dle druhu kartelu vydaných EK v období 2006-2014	28
Graf 4: Rozhodnutí dle instancí vydaná ÚOHS v oblasti kartelů v letech 2000-2013	31

Graf 5: Celkový počet rozhodnutí vydaných ÚOHS oblasti kartelů v letech 2000-2013 ...	32
Graf 6: Stavby zaměstnanců ÚOHS v letech 2008-2013	35
Graf 7: Statistika případů komunikovaných v rámci ENC v období 2004-2014.....	39
Graf 8: Podněty dle druhu protisoutěžního jednání obdržené ÚOHS v letech 2010-2013..	44
Graf 9: Porovnání množství podniků a zahájených řízení v oblasti zakázaných dohod za období 2010-2013	45
Graf 10: Počet místních šetření provedených ÚOHS v období 2009-2013.....	47
Graf 11: Průměrná pokuta uložená EK připadající na účastníka kartelu.....	50
Graf 12: Průměrná pokuta uložená EK připadající na případ.....	51
Graf 13: Celková hodnota pokut uložených ÚOHS v letech 2010-2013 v mil. Kč	52
Graf 14: Celková hodnota pokut uložených Evropskou Komisí v letech 2010-2014 v mil. EUR	52
Obrázek 1: Struktura soutěžního práva České republiky.....	24
Obrázek 2: Struktura komunitárního soutěžního práva	24
Obrázek 3: Diagram rozdělení odpovědnosti za řízení kartelových dohod.....	46
Tabulka 1: Věznovo dilema.....	19
Tabulka 2: Přehled vybraných nejvyšších sankcí ÚOHS vyjádřených jako % z obratu společnosti	54
Tabulka 3: Počet podaných žádostí o leniency v členských státech EU v letech 2010-2012	62
Tabulka 4: Pokuty uložené za případ LIBOR.....	63
Tabulka 5: Pokuty uložené za případ ERIBOR	64
Tabulka 6: Pokuty uložené za případ TV obrazovek a počítačových monitorů	65
Tabulka 7: Pokuty uložené za případ PISU	67

12. Seznam zkratek

ČR – Česká republika

EK – Evropská komise

EU – Evropská unie

Komise – Evropská komise

KS – Krajský soud

OHS – ochrana hospodářské soutěže

PISU – plynem izolované spínací ústrojí

Rada – Rada EU

Smlouva o fungování Evropské unie – Smlouva

ÚOHS – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Úřad – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

ZOHS – Zákon o ochraně hospodářské soutěže

13. Seznam příloh

Příloha 1: Organizační struktura ÚOHS

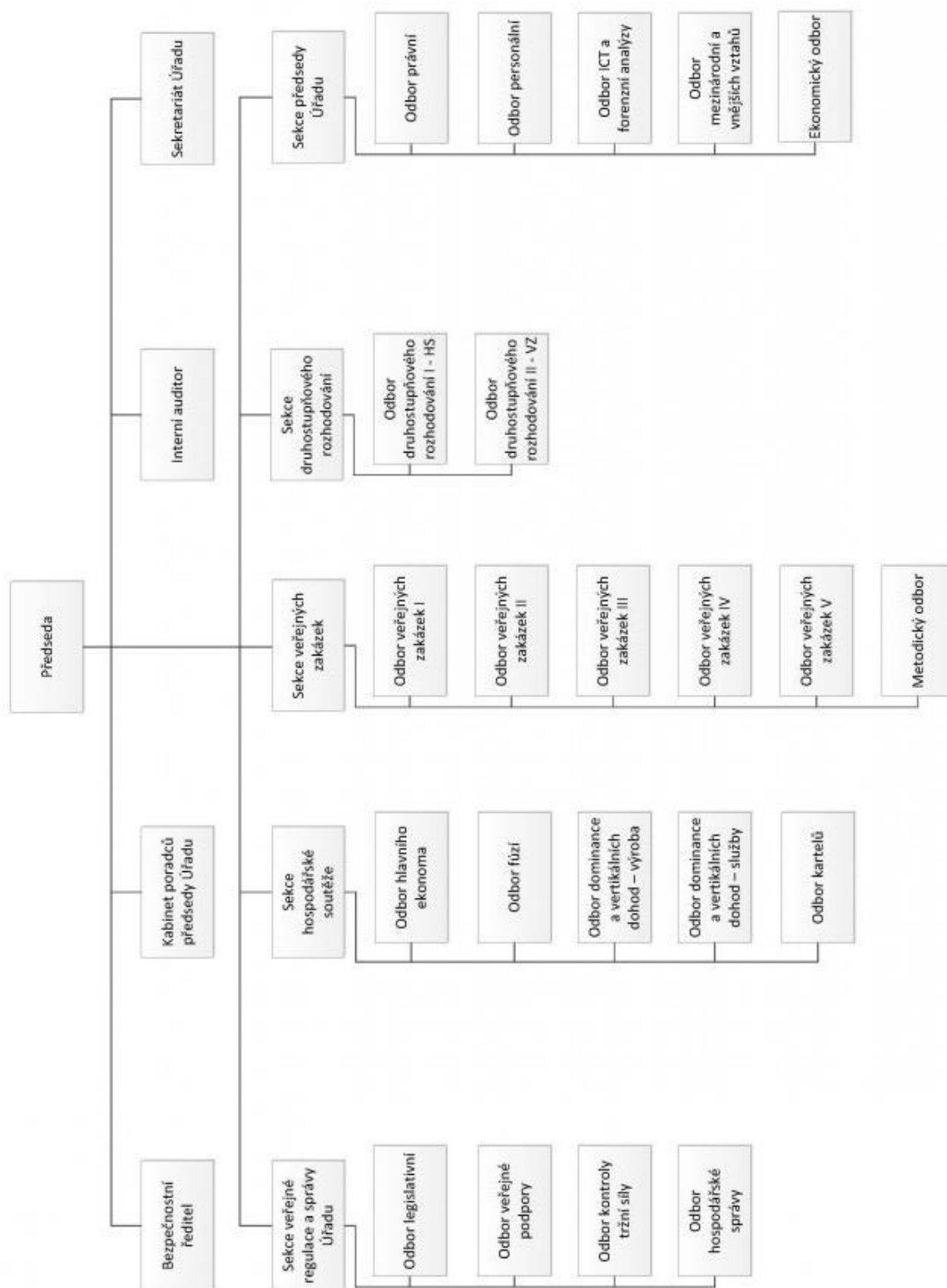
Příloha 2: Přehled osob se zákazem plnění veřejných zakázek

Příloha 3: Přehled soutěžních orgánů členských států EU a uplatňování leniency programu

Příloha 4: Přehled nejvyšších pokut udělených Evropskou komisí za kartel

Příloha 5: Přehled nejvyšších pokut udělených ÚOHS za kartel

Příloha 1: Organizační struktura ÚOHS

Zdroj: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/organizacni-struktura.html>

Příloha 2: Přehled osob se zákazem plnění veřejných zakázek

Obchodní firma/Název dodavatele	IČO	Adresa	Datum zapsání	Datum ukončení	Číslo jednací
UPC Česká republika, s.r.o.	00562262	Praha, Závěšova, 502/5	09.11.2012	09.11.2015	ÚOHS-S437/2012/VZ-19899/2012/512/MHr
SCS 2012 s.r.o. v likvidaci	25215213	Praha, Holečkova, 789/49	25.03.2013	26.03.2016	ÚOHS-R253/2012/VZ-4598/2013/310/PMo
RESA - sanace a rekonstrukce, spol. s r.o.	25837982	Ostrava, Šalounova, 778/18	08.09.2012	08.09.2015	ÚOHS-S306/2011/VZ-15739/2012/540/IMa
MIPRO SECURITY, s. r. o.	63489538	Brno, Hudcova, 74/	29.11.2012	29.11.2015	ÚOHS-S132/2011/VZ-9161/2011/530/JNe; ÚOHS-R189/2011/VZ-21818/2012/310/DBa
KHP montáž, s.r.o.	27681891	Praha, Viktora Huga, 377/4	13.03.2013	13.03.2016	ÚOHS-S677/2012/VZ-5072/2013/511/MFI
Ing. Pavel Kafka	72007915	Havlíčkův Brod, SNP, 1148/0	13.08.2014	14.08.2017	ÚOHS-R26/2014/VZ-16775/2014/321/PMa
BETONSTAV TEPLICE a.s.	63149435	Brno, Minská, 3173/38	19.03.2013	19.03.2016	ÚOHS-S614/2012/VZ-5098/2013/514/JNv

Zdroj: Věstník rejstříku osob se zákazem plnění veřejných zakázek dostupný z <http://www.isvz.cz/isvz/VZ/VestnikZakazPlneniVZ.aspx>

Příloha 3: Přehled soutěžních orgánů členských států EU a uplatňování leniency programu

Země EU	Soutěžní orgán	Leniency
Belgie	Competition Authority/Conseil de la Concurrence	ANO
Bulharsko	Commission on Protection of Competition	ANO
Česká republika	Office for the Protection of Competition/Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	ANO
Dánsko	The Danish Competition and Consumer Authority/Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen	ANO
Estonsko	Estonian Competition Board/Konkurentsiamet	ANO
Finsko	Finnish Competition and Consumer Authority/Kilpailuvirasto	ANO
Francie	French Competition Authority/Autorité de la concurrence	ANO
Chorvatsko	Agencija za Zaštitu Tržišnog Natjecanja/Croatian Competition Agency	ANO
Irsko	The Competition Authority	ANO
Itálie	Autorità garante della Concorrenza e del Mercato	ANO
Kypr	Commission for the Protection of Competition/Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού	ANO
Litva	Competition Council of the Republic of Lithuania/Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba	ANO
Lotyšsko	Competition Council Republic of Latvia/Konkurences padome	ANO
Lucebursko	Conseil de la Concurrence	ANO
Maďarsko	Hungarian Competition Authority/Gazdasági Versenyhivatal	ANO
Malta	Malta Competition and Consumer Affairs Authority	NE
Německo	Federal Cartel Office/Bundeskartellamt	ANO
Nizozemsko	Authority for Consumers and Markets/Nederlandse Mededingingsautoriteit	ANO
Polsko	Office for Competition and Consumer Protection/Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	ANO
Portugalsko	Portuguese Competition Authority/Autoridade da Concorrência	ANO
Rakousko	Federal Competition Authority/Bundeswettbewerbsbehörde	ANO
Rumunsko	Competition Council	ANO
Řecko	Hellenic Competition Commission	ANO
Slovensko	Antimonopoly Office of the Slovak Republic/Protimonopolný úrad Slovenskej republiky	ANO
Slovinsko	Competition Protection Office/Urad RS za varstvo konkurence	ANO
Španělsko	Comisión Nacional de la Competencia	ANO
Švédsko	Swedish Competition Authority/Konkurrensverket	ANO
Velká Británie	Office of Fair Trading	ANO

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů dostupných z http://ec.europa.eu/competition/ecn/competition_authorities.html a na stránkách jednotlivých soutěžních orgánů EU

Příloha 4: Přehled nejvyšších pokut udělených Evropskou komisí za kartel

Rok	Případ	Částka v tis. EUR
2012	Kartel TV obrazovek a počítačových monitorů	1 470 515
2008	Kartel autoskel	1 185 500
2013	Kartel o manipulaci bankovními sazbami	1 042 749
2014	Kartel ložisek	953 306
2007	Kartel výtahů a eskalátorů	832 422
2010	Kartel leteckých nákladů	799 455
2001	Kartel vitamínů	790 515
2013/2015	Kartel o manipulaci bankovními sazbami	684 679
2007/2012	Kartel PISU	675 445
2009	Kartel E.ON a GDF	640 000

Zdroj: <http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>, vlastní překlad

Příloha 5: Přehled nejvyšších pokut udělených ÚOHS za kartel

Rok	Případ	Částka v tis. Kč	Pozn.
2007	Kartel PISU	941 881	-
2004	Kartel stavebních spořitelén	484 000	-
2001	Kartel distributorů pohonných hmot	313 000	Rozhodnutí zrušeno KS a řízení pro nedostatek důkazů zastaveno
2005	Cenový kartel cukru	118 700	Vráceno k přezkumu a nakonec zrušeno
2006	Kartel distributorů léčiv	113 064	Žaloby proti rozhodnutí byly zamítnuty
2012	Kartel v oblasti odpadového hospodářství	96 579	-
1996	Kartel v oblasti pohonných hmot	60 250	Pokuta zrušena Vrchním soudem v roce 1997
2010	Kartel na trhu CRT obrazovek	51 787	Po přezkumu KS pokuta snížena jedné ze společností o 9,9 mil. Kč. Proti rozhodnutí jsou podány kasační stížnosti
2002	Kartel společností BILLA a JULIUS MEINL	51 000	Pokuty byly na základě doporučení KS a vrácení k přezkumu sníženy na 43 350 tis. Kč.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů dostupných z <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenych-v-oblasti-hospodarske-souteze.html> a z <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti.html>